

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
İLKÖĞRETİM TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

FEN BİLGİSİ VE SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ
ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yakup ÖZKAN

ANTALYA, 2017

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI
İLKÖĞRETİM TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

FEN BİLGİSİ VE SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ
ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yakup ÖZKAN

DANIŞMAN

Doç. Dr. Erol EROĞLU

ANTALYA, 2017

TEZ DOĞRULUK BEYANI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalarda gűsterilenlerden olduğunu ve bu eserleri her kullanışımda alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitű tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durum saptanması durumunda, ortaya çıkacak tűm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

10/01/2017

Yakup ÖZKAN

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

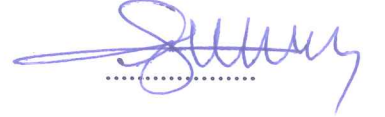

Yakup ÖZKAN' ın bu çalışması 10/01/2017 tarihinde jürimiz tarafından İlköğretim Anabilim Dalı İlköğretim Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Başkan : (Doç. Dr.) Hakan SERT
(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Öğret.)

Üye : (Doç. Dr.) Ozan ŞENKAL
(Çukurova Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, BÖTE)

Üye (Danışman) : (Doç. Dr.) Erol EROĞLU
(Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Fen Bilgisi Öğret.)

İMZA

YÜKSEK LİSANS TEZİNİN ADI: Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Mehmet CANBULAT

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimlerim boyunca benden desteğini hiç esirgemeyen ve araştırmam boyunca ilgi ve yardımlarından dolayı değerli danışmanım Doç. Dr. Erol EROĞLU'na çok teşekkür ederim.

Araştırma sürecim boyunca ve veri toplama aşamasındaki yardımından dolayı değerli hocam Doç. Dr. Aziz ASLAN'a teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmanın veri toplama aşamasında anketleri gönüllü olarak dolduran Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerine sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini, ilgilerini ve yardımlarını hiç esirgemeyen canım annem Fatma ÖZKAN'a, canım babam Yusuf ÖZKAN'a, canım ağabeyim Ali ÖZKAN'a, onun kıymetli eşi Gülşah ÖZKAN'a, biricik yeğenim Ennur Hayal ÖZKAN'a ve biricik kız kardeşim Aslıhan ÖZKAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tezin her aşamasında maddi ve manevi desteğini esirgemeyen müstakbel eşim Şükran Ebru GÜLBEK'e ve ikinci ailem olan saygıdeğer GÜLBEK ailesine teşekkürü bir borç bilirim.

Yakup ÖZKAN

ÖZET

FEN BİLGİSİ VE SINIF ÖĞRETMEN ADAYLARININ ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Özkan, Yakup

Yüksek Lisans, İlköğretim Bölümü

Danışman: Doç. Dr. Erol EROĞLU

Ocak 2017

Bu çalışma, Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş aralığı, sınıf düzeyi, bölümü tercih sırası, mezun oldukları lise türü, ailede ya da çevrede öğretmen olup olmaması, aile gelir düzeyi, anne-baba öğrenim durumu, mesleği tercih etme nedeni ve önceki yaşadığı yerleşim yeri) açısından incelemeyi ve bölümler arası karşılaştırmayı amaçlamaktadır. Bu amaç kapsamında 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde (I. Yarıyıl) Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı'nın bütün sınıf düzeylerinde öğrenim gören 480 öğretmen adayı ile çalışılmıştır.

Araştırmada yöntem olarak genel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Üstüner (2006) tarafından hazırlanan 34 maddeden oluşan 5'li likert tipi Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği uygulanmıştır. Uygulanan ölçekler sonucunda elde edilen veriler SPSS 22 paket programına aktarılıp betimleyici analizler yapılmıştır.

Araştırmadan elde edilen bulgulardan Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının genel olarak "olumlu" düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile diğer değişkenler arasında bölümlere göre farklılıklar bulunmuştur. Öğretmenliğe yönelik tutum ile mesleği seçme nedeni arasında her iki bölümde öğrenim gören öğretmen

adayları da “Hayalindeki Meslek” nedeniyle seçen adayların daha olumlu tutum sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mezun oldukları lise türü, ailede ya da çevrede öğretmen olup olmaması, gelir düzeyi ve önceki yaşadığı yerleşim birimi arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Araştırmada tutumlar ile diğer değişkenler arasında ise bir bölüm öğrencilerinde anlamlı bir fark bulunurken diğer bölümde öğrenim gören öğrencilerde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretmenlik mesleği, Tutum, Fen Bilgisi, Öğretmen yetiştirme, Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum.

ABSTRACT

EXAMINING THE ATTITUDES ORIENTED TOWARDS THE TEACHING PROFESSION OF SCIENCE AND CLASSROOM TEACHERS

Ozkan, Yakup

Postgraduate, Primary Department

Consultant: Assoc. Prof. Erol EROGLU

January 2017

This study aims to compare between departments and to examine the attitudes oriented towards the teaching profession of science and classroom teachers in terms of various versions (gender, age range, classroom degree, choice order of department, kind of high school they graduated, whether there is teacher in family or environment or not, family's level of income, educational status of parents, the reason of choosing profession and the place they lived before). As part of this aim, in 2016-2017 academic year michaelmas term (I. term), have been studied with 480 teacher candidates who studying in all class levels of Primary Department Science Teaching and Major Field of Study Classroom Teaching at Akdeniz University Education Faculty.

In the study , general surveillance model have been used as method. Personal Information Document which is prepared by researcher and fivefold likert scale Attitudes Oriented Towards the Teaching Profession Scale which is consist of 34 items prepared by Ustüner (2006) haven been applied to teacher candidates who attend to study. Data which is obtained as a result of applied scales, transfers to packet programme SPSS22 and suitable analyses have been done.

According to data which is obtained from the study, It has been reached that the result is generally "positive" level of Science and Classroom teacher candidates of attitudes oriented towards teaching profession. Differences have been found between attitudes oriented towards profession of teacher candidates and other versions. The result has been reached that between attitudes oriented towards teaching and the reason of choosing the profession, teacher candidates who study in both of two

departments who choose as a reason “Profession in my dream” have more positive attitude. Besides, meaningful difference has not been determined between attitudes oriented towards teaching profession and kind of high school they graduated, whether there is a teacher in family or environment or not, income level and the place where they lived before. In the study, between attitudes and other versions, while a meaningful difference has been found in one department’s students, a meaningful difference has not found in students who study in other department.

Keywords: Education, Teaching Profession, Attitude, Science, Teacher Training, Attitude toward teaching profession.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar.....	6

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR/ALANYAZIN

2.1. Eğitim.....	7
2.2. Öğretmen.....	8
2.2.1. Öğretmen Nitelikleri.....	8
2.2.2. Öğretmenin Görevleri.....	9
2.3. Öğretmen Yetiştirme.....	10
2.4. Tutum.....	12
2.4.1. Tutum Kavramı Nedir?.....	12
2.4.2. Tutum Ögeleri Nelerdir?.....	14
2.5. Alanyazında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum.....	15

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	31
3.2. Evren ve Örneklem.....	32
3.3. Veri Toplama Araçları.....	32
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	32
3.3.2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği.....	32
3.4. Verilerin Toplanması.....	34
3.5. Verilerin Analizi.....	34

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Kişisel Bilgilere Yönelik Frekans ve Yüzdeler.....	38
4.2. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkelere Göre İncelenmesine Ait Bulgular ve Yorumlar.....	47

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç ve Tartışma.....	70
5.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Öğretmen Adaylarının Tutumlarının Genel Durumu).....	70
5.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Cinsiyet).....	71
5.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Yaş Aralığı).....	72
5.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Sınıf Düzeyi).....	72
5.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Bölümü Tercih Sırası).....	73
5.1.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Lise Türü).....	74
5.1.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Çevrede Öğretmen Varlığı).....	74
5.1.8. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Aile Gelir Düzeyi).....	75

5.1.9. Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Anne Eğitim Durumu).....	75
5.1.10. Onuncu Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Baba Eğitim Durumu)...	76
5.1.11. Onbirinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Mesleği Seçme Nedeni).....	76
5.1.12. Onikinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum – Yaşadığı Yerleşim Birimi).....	77
5.2. Öneriler.....	77
KAYNAKÇA.....	79
EKLER.....	85
EK 1. Kişisel Bilgi Formu.....	85
EK 2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ).....	87
EK 3. Ölçek Kullanım İzni.....	90
ÖZGEÇMİŞ.....	91

TABLO VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Tablo 1. Tutum Ölçeği Puanlama Türü.....	33
Tablo 2. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 1 (Cinsiyet).....	38
Tablo 3. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 2 (Okuduğu Bölüm-Cinsiyet).....	39
Tablo 4. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 3 (Okuduğu Bölüm-Yaş Aralığı).....	40
Tablo 5. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 4 (Okuduğu Bölüm-Sınıf Düzeyi).....	40
Tablo 6. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 5 (Okuduğu Bölüm-Tercih Sırası).....	41
Tablo 7. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 6 (Okuduğu Bölüm-Lise Türü).....	42
Tablo 8. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 7 (Okuduğu Bölüm-Ailede Öğretmen Varlığı).....	42
Tablo 9. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 8 (Okuduğu Bölüm-Gelir Düzeyi).....	43
Tablo 10. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 9 (Okuduğu Bölüm- Anne Öğrenim Düzeyi).....	44
Tablo 11. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 10 (Okuduğu Bölüm-Baba Öğrenim Düzeyi).....	45
Tablo 12. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 11 (Okuduğu Bölüm-Meslek Seçme Nedeni).....	46
Tablo 13. Katılımcı ve Frekans Yüzdeleri 12 (Okuduğu Bölüm-Yerleşim Birimi).....	47
Tablo 14. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanlarının Okudukları Bölüme Göre İncelenmesi.....	48
Tablo 15. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Cinsiyetleri Arasındaki Farklılığa Ait Bağımsız Gruplar T-Testi Sonucu.....	49
Tablo 16. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Ailelerinde ya da Çevrelerinde Öğretmen Olup Olmaması Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Bağımsız Gruplar T-Testi Sonucu.....	50

Tablo 17. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Yaş Aralığı Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.....	51
Tablo 18. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Yaş Aralığı Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Scheffe Testi Sonuçları.....	52
Tablo 19. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Sınıf Düzeyi Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.....	53
Tablo 20. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Sınıf Düzeyi Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Scheffe Testi Sonuçları.....	54
Tablo 21. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Bölümü Tercih Sırası Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	55
Tablo 22. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Bölümü Tercih Sırası Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Scheffe Testi Sonuçları.....	57
Tablo 23. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Mezun Oldukları Lise Türü Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	58
Tablo 24. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Aile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	59
Tablo 25. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Anne Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	60
Tablo 26. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Anne Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	61

Tablo 27. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Baba Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	63
Tablo 28. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Baba Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Scheffe Testi Sonuçları.....	64
Tablo 29. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Mesleği Seçme Nedeni Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	65
Tablo 30. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Mesleği Seçme Nedeni Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Tamhane's T2 Testi Sonuçları.....	67
Tablo 31. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları İle Yerleşim Birimi Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları.....	69

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma ile ilgili problem durumuna, araştırmanın amaç ve önemine, varsayımlarına, sınırlılıklarına ve ilgili tanımlamalara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Dünya sürekli değişim ve gelişim halindedir. Bu değişim ve gelişimden bütün etkenler ve yapıtaşları etkilenmektedir. Bu değişim birçok farklı alanda baş göstermektedir. Tarih boyunca değişime ayak uyduramayan canlı ya da cansız her nesne yaşamına devam edememiştir. Ülkeler ve toplumlar da kendi çevrelerindeki değişimlere ayak uyduramadığı sürece varlıklarını devam ettiremeyeceklerdir.

Son yıllarda bilim ve teknolojiye meydana gelen birçok değişimler toplumları daha güçlü olmaya ve değişime ayak uydurmaya zorlamaktadır. Bunun bilincinde olan bireyler ve toplumlar en etkili ve hızlı yöntemin eğitim olacağına bilincinde olarak eğitim sistemlerini iyileştirme çalışmaları ve yeniliklerin eğitime entegre edilmesi düşüncesiyle hareket etmektedirler (İlter, 2009; Abazaoğlu, Yıldırım ve Yıldızhan, 2014).

Öğretmen, eğitim sisteminin en önemli parçalarından birisidir. Öğretmenler toplumları şekillendiren bireylerdir. Gelecek nesillerin daha iyi, daha donanımlı yetişebilmeleri için öğretmenler bir rehber, bir rol modeldir. Öğretmen yalnızca bilgiyi öğreten değil, bu bilgiyi davranışa dönüştüren bir ögedir. Davranışa dönüşmeyen bilgiler çok çabuk bir şekilde unutulmaktadır. Sünbül (1996)' e göre öğretmenin öğretme sürecinde farklı görev ve sorumlulukları vardır ve bu görev ve sorumluluklarını yerine getiren başarılı öğretmenler, derse ilgisi, tutumu ve başarısı yüksek olan öğrenciler yetiştirmektedirler.

Öğretmenlik oldukça sabır ve özveri gerektiren bir meslektir. Toplumsal olarak bu denli önemli bir görev üstlenen öğretmenlerin mesleğe uygun yetileri ve mesleğe yönelik olumlu tutumlar geliştirerek yetiştirilmeleri gerekmektedir. Bu yüzden öğretmen yetiştiren kurumların öğretim programlarını, değişen dünyanın normları doğrultusunda değiştirmesi ve düzenlemesi gerekmektedir. Eğitim Fakülteleri daha bilinçli ve mesleğe karşı olumlu tutumlar geliştirmiş bireyler yetiştirmekle yükümlüdür. Doğan-Genç (2016)' e göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi, adaylara olumlu tutumlar kazandırılma çalışmalarının yapılması ve çalışmaların amaca uygun olup olmadığının değerlendirilmesi öğretmen yetiştirme programlarının görevidir.

Son dönemlerde özellikle ortaöğretim düzeyinde mesleki rehberlik açısından sorunlar yaşanmaktadır. Mustan (2002)'a göre öğretmenlik mesleğine uygun özelliklere sahip olmayan, ÖSYS puanı öğretmenliğe yettiği için tercih eden, boşta kalmamak ya da "Hiç olmazsa öğretmen olayım" düşüncesiyle öğretmen olmak isteyen bireylerin sayısı oldukça artmıştır. Öğretmenlik mesleği ilgi isteyen, severek yapılması gereken bir meslektir. Çapa ve Çil (2000) bu konu ile ilgili "Sabırlı, özveri ve sürekli çalışma gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olabilmek için bu mesleği severek ve isteyerek yapmak çok önemlidir." demiştir.

Öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu olması mesleklerinde başarıyı ve böylelikle eğitimde kaliteyi getirmektedir. Öğretmenliğe yönelik olumlu tutum geliştiren öğretmen adayları görev bilinci ile mesleklerini daha iyi icra edebileceklerdir. Mesleklerine karşı olumlu tutumlar geliştiren öğretmenlerin tutumları davranışlarına yansır ve öğrencilerine daha samimi ve içten davranırlar. Katı ve kuralcı olmaz ve öğrencilerini derslere daha kolay motive ederler (İlğan, Sevinç ve Arı, 2013).

Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları çeşitli değişkenlerden etkilenecek farklılıklar gösterebilir. Çalışmada ne kadar çok değişkenin etkisi incelenirse çalışma o kadar genişletilebilir. Bu sebeple çalışmada Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği

Bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının genel olarak ne düzeyde olduğu ve mesleğe ilişkin tutumlarının; cinsiyetlerine, yaş aralıklarına, bölümlerine, sınıf düzeylerine, bölümü tercih sıralarına, ailede öğretmen olup olmaması durumuna, mezun oldukları lise türüne, aile gelir düzeyine, anne ve baba öğrenim durumuna, mesleği tercih etme nedenine ve daha önceki yaşadığı yerleşim birimi değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olup olmadığının belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzey olduğunu belirlemek ve mesleğe yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu amaç ışığında Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının tutumlarının kendi içerisinde ve birbirleri arasındaki farklılığa bakılmak üzere aşağıdaki problemlere yanıt aranacaktır:

1. Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ne düzeydedir?
2. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları cinsiyetlerine göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
3. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları yaş aralıklarına göre anlamlı şekilde farklılaşmakta mıdır?
4. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları öğrenim gördükleri sınıf düzeylerine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
5. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları bölümlerini tercih etme sıralarına göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
6. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları mezun oldukları lise türüne göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

7. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ailelerinde ya da yakın çevrelerinde öğretmen olup olmama durumuna göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
8. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları aile gelir düzeylerine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
9. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları anne öğrenim durumlarına göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
10. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları baba öğrenim durumlarına göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
11. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?
12. Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları daha önce yaşadıkları yerleşim yerlerine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Toplumda eğitim düzeyinin yüksek olması öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumları ile doğrudan ilişkilidir. Öğretmen adayları mesleklerini severek yapmalı ve bu mesleğin kutsal bir meslek olduğu bilinciyle bölümlerini tercih etmeleri gerekmektedir. Öğretmenlik fedakarlık isteyen zorlu bir meslektir ve mesleğini her koşulda yapmak isteyen, mesleğe karşı olumlu tutumlar besleyen ve öğretmenlik mesleğine uygun kişisel özellikleri olan kişiler öğretmen olmalıdır (Dağ, 2010).

Öğretmen adaylarının mesleklerine uygun olarak bilişsel, duyuşsal ve psikomotor becerilerinin aldıkları eğitim ile artması beklenmektedir. Öğretmen adaylarının meslekte başarılı olabilmeleri için yalnızca bilişsel olarak değil mesleklerini sevmeleri ve mesleği isteyerek yapmaları oldukça önemlidir. (Doğan ve Çoban,

2009). Öğretmen rol modelidir. Öğrenciler öğretmenlerinin sahip oldukları tutumlar doğrultusunda yetişirler. Kartal ve Afacan (2012), öğretmenlerin öğrencilerini hem olumlu hem de olumsuz yönde etkileyebileceği için öğretmenlik mesleğinde mesleğe yönelik tutumun oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Toplumda öğretmene verilen değer giderek azalmaktadır. Bunun sebebi olarak niteliksiz öğretmenlerin yetişmesi, mesleğe değer vermeden yalnızca maddi çıkarlar düşünülerek meslek seçimi yapılması gösterilebilir. Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın (2010), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik bakış açılarının nitelikli öğretmen yetiştirme açısından oldukça önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Çeliköz ve Çetin (2004)'e göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine olumlu tutum geliştirmeleri, görevlerini tam ve eksiksiz yerine getirmelerini, öğrencilerini derse daha kolay motive etmelerini ve güdümelerini, yeniliklere açık olmalarını ve zamanı etkili kullanmalarını sağlayacaktır. (Akt. Doğan ve Çoban, 2009).

Bu araştırma öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine adım atmadan önce mesleğe yönelik tutumlarını ortaya koymak, tutumlarını etkileyen ya da etkileyebilecek faktörleri belirlemek ve ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda adayların tutumlarını arttırmaya yönelik önerilerle hem alana hem de öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültelerine katkıda bulunması açısından önemlidir. Diğer yandan Eğitim Fakültelerinin öğretim programlarının düzenlenmesinde, eğitim ortamlarının iyileştirilmesinde de önemli katkılar sağlayacaktır.

1.4. Varsayımlar

- 1) Araştırmaya katılan katılımcılar tutum ölçeğindeki ve kişisel bilgi formundaki sorulara içtenlikle ve dürüstçe cevap verdikleri varsayılmıştır.
- 2) Araştırma örnekleminin evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

- 1) Araştırma Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü ile sınırlı tutulmuştur.
- 2) Araştırma 2016-2017 eğitim öğretim yılı güz dönemi (I. Yarıyıl) ile sınırlıdır.
- 3) Araştırma Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan maddeler ile sınırlıdır.
- 4) Araştırma Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 480 öğretmen adayı ile sınırlı tutulmuştur.

1.6. Tanımlar

Tutum: Bireyin düşünce, his ve davranışlarını kişi, nesne ve olaylar çerçevesinde oluşturan tutarlı yargı eğilimleridir (Budak, 2005).

Öğretmenlik Mesleği: Eğitimle ilgili olan sosyal, kültürel, bilimsel, teknolojik ve ekonomik alanlarda özel bilgi, beceri ve yeterlilik gerektiren uğraşı alanıdır (Şişman ve Acat, 2003).

Öğretmen Adayı: Herhangi bir öğretmenlik programında öğrenim gören, öğretmenliğini yapacağı alan ile ilgili eğitim alan ve bu alanda öğretmenlik uygulaması yapan yükseköğretim öğrencisi (Derman, 2007).

Betimsel Tarama Modeli: Geçmişte olan ya da halen devam eden bir durumu ortaya koymayı amaçlayan bilimsel araştırma modelidir (Karasar, 2002).

Bağımsız Gruplar T-Testi: Birbirinden bağımsız iki grubun aynı özelliğe ait ölçümleri sonucunda elde edilen aritmetik ortalamalar arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını test etmede kullanılan istatistiksel analiz yöntemidir (Büyüköztürk, 2009).

Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA): İki'den daha fazla ortalamanın karşılaştırılması için ve parametrik olan veriler için kullanılan analiz yöntemidir (Serper, 2000).

Post-Hoc Analizi: ANOVA sonucunda anlamlı bir farklılığın bulunması durumunda bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla uygulanan özel analizlerdir. (Büyüköztürk, 2002).

BÖLÜM II

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR/ALANYAZIN

Bu bölümde öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile ilgili yapılmış çeşitli araştırmalar ve bu araştırmalar ile ilgili sonuçlar yer almaktadır.

2.1. Eğitim

Eğitim, kişinin yaşadığı toplumda gereksinimleri doğrultusunda ve yaşadığı toplumda değerli görülen tutum, yetenek ve değerleri geliştirdiği süreçlerdir (Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu, 2009). Literatürde yaygın olarak Ertürk (1972)'ün yapmış olduğu tanım kullanılmaktadır. Ertürk (1972)'e göre eğitim, “bireylerin davranışlarında kendi yaşantıları yoluyla kasıtlı, istendik davranış değişikliği oluşturma sürecidir.” Bu tanımdan hareketle eğitimin olabilmesi için bireyin davranışında gözlenebilen bir değişiklik olmalı, gözlenebilen bu değişikliğin devamlılığı olmalı ve değişiklik yaşantı yoluyla kazanılmalıdır (Şişman, 2007). Tezcan (1985)'in yapmış olduğu tanıma göre ise eğitim, bireylerin gelecek yaşamı ile ilgili gerekli olan bilgi, beceri ve kişilik gelişimine yardımcı olan ve bireylerin yetişkin yaşamındaki davranışlarını esas alan bir süreçtir.

İnsan eğitimi çok uzun bir zaman diliminde gerçekleşmektedir ve eğitim kişinin hayatı boyunca devam eder. Eğitim bir süreçtir. Birey bu süreç boyunca yaşantılar elde eder ve yaşantılar davranışlarında değişiklikler meydana getirmektedir. Bu değişiklikler ve yaşantılar bireyin gelecek ile ilgili bilgi, beceri, tutum ve davranış değerlerini kazanmasını sağlar. Bu da eğitim sayesinde olmaktadır (Saylan, 2007).

Her milletin kendine özgü kültürleri, inançları ve hedefleri vardır. Bu dinamikler doğrultusunda milletler eğitim sistemlerini oluştururlar ve milli hedefleri doğrultusunda amaçlar belirlerler. MEB'in 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda da ülkemizde eğitim sisteminin temel ilkeleri, genel ve özel amaçları yer almaktadır. Eğitim sisteminin yapıtaşlarının ve öğelerinin bu temel ilkeler ve amaçlara en iyi şekilde hizmet etmesi gerekmektedir. Bir sistemde sistemi oluşturan

bütün parçalar etkileşimli ve uyumlu olmalıdırlar. Eğitim sistemi de üç temel öğeden oluşmaktadır. Bu üç temel öge öğretmen, öğrenci ve programdır ve bu üç öge birbirleriyle etkileşim halindedir (Üstüner, 2004). Sistemin bu amaçlarını yerine getirmede en önemli öge öğretmenlerdir.(Çelikten vd. 2005).

2.2. Öğretmen

Öğretmen eğitim sisteminin en önemli ve en olmazsa olmaz yapıtaşdır. (Tekerek ve Polat, 2011; Abazaoglu vd., 2014). Öğretmenlik yüksek tempolu ve fazla çaba ve özveri gerektiren bir meslektir ve öğretmenler hızlı ve ani gelişen olaylarda ya da gerçekleşmesi muhtemel olaylarda hızlı ve akılcı düşünerek olayları yönetmek ve kontrol altına almakla yükümlüdür (Ceyhan, 2014). Bu denli önemli bir görevi üstlenen öğretmenlerin de nitelikli ve sorumluluklarını bilen bireyler olmaları gerekmektedir.

Öğretmenlik,1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda tanımlandığı üzere devletin eğitim, öğretim ve yönetim görevlerini üzerine alan özel meslek alanıdır. Öğretmenler, Türk Milli Eğitiminin genel ve özel amaçları doğrultusunda devletin bu görevlerini yerine getirmekle yükümlü kişilerdir.

2.2.1. Öğretmen Nitelikleri

Öğretmenlik mesleği alan ile ilgili özel alan bilgi ve becerisi gerektirmesinin yanı sıra duyuşsal olarak özel tutum ve davranışlar gerektiren bir meslek dalıdır (Pektaş ve Kamer, 2011). Öğretmenlik çok kompleks bir meslek dalıdır. Öğretmenin niteliği öğretmenlikte hizmet öncesi ya da hizmet içi sırasında almış öğretmenlik alan bilgisinin ve alan öğretimi bilgisinin yanında mesleğe yönelik olumlu tutumlar da oldukça önemlidir (Akpınar, Yıldız ve Ergin, 2006).

Öğretmenlik çok yönlü olarak kendini geliştirmeyi ve her konuda donanımlı olmayı gerektiren bir meslektir (Özkan, 2012). Öğretmenlik mesleğinin özellikleri literatürde kişisel nitelikler ve mesleki nitelikler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.

(Gökçe ve Sezer, 2012). Eğitim ve öğretimin kalitesi birçok faktöre bağlıdır. Eğitimde kalite, uygun öğretim materyalleri temin etme, öğretim ortamını düzenleme gibi etkenlerle sağlanabilir ancak eğitim sisteminin bu etkenlerini faaliyete geçirecek, fiziki ortamı canlı hale getirecek olan kişiler öğretmenlerdir (Çetinkaya, 2007).

Günümüzde iyi bir öğretmen olmanın standart bir ölçütü yoktur. Ancak alanyazında da görüldüğü üzere öğretmenlik mesleğini yapacak bireylerin sahip olması gereken hem kişisel hem de mesleki bazı özelliklerin olması gerekmektedir. Öğretmenlik mesleği için gerekli olan kişisel özellikleri kesin olarak sınırlamak mümkün değildir. Bunun yanı sıra bütün araştırmalar öğretmenlik mesleğini icra edecek öğretmenlerin çağa ayak uydurabilen yani çağdaş bireyler olması gerektiği konusunda uzlaşmışlardır. Öğretmenler her zaman yeniliklere açık ve toplumun değişen dinamiklerine göre kendini de yenileyebilen ve öğrencilerini bu doğrultuda yetiştirebilen, mesleki alan bilgisi konusunda yeterli olan ve toplumun ve öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda yenilikler ve çözümler üretebilen bireyler olmalıdır (Celep, 2005).

2.2.2. Öğretmenin Görevleri

Çelikten, Şanal ve Yeni (2005) öğretmenlerin, toplumun gelecek mimarları ve toplumun her kesiminde hizmet verecek olan insan gücünün yetiştiricisi olduklarını vurgulamışlardır. Bunun devamında öğretmenlerin yalnızca sınıf ve okulla değil toplumun her kesimi ile etkileşim içerisinde olan bireyler olduklarını, dolayısıyla toplumun tüm dinamikleri ile etkileşim halinde olmak ekstra sorumluluk ve görevi de beraberinde getirmekte olduğunu vurgulamaktadırlar. Celep (2005)'e göre öğretmenlerin görevleri, kişisel özellikleri ve yaptıkları eylemleri ya da işleri net bir şekilde denetlenememektedir ve yapılan bir hatanın düzeltilmesi olanaklı olmamaktadır. Bu da öğretmenlik mesleğini icra edecek bireylerin görevlerini titizlikle yapmaları gerektiğini göstermektedir.

Öğretmenlerin yerine getirmeleri gereken belli başlı görevler vardır. Bu görevler hem sınıf içi hem de okul içi eylemleri kapsar (Kızıltepe, 2002). Çetinkaya

(2007), öğretmenlerin genel olarak 4 temel görevi olduğunu savunmuştur. Bu görevler;

- Öğretme Görevi
- İdare ve Yönetim Görevi
- Uzmanlık Alanı Görevi
- Danışmanlık Görevi

İnsanlar yaşamların uzun ve önemli süreçlerden geçmektedirler. İnsanların gelecek yaşantıları ile ilgili uzun ve en önemli deneyimlerin kazanacağı süreç eğitim sürecidir. Eğitim sürecini oluşturan en önemli öge ise öğretmenlerdir. Öğretmenlerin bu süreç içerisindeki görevlerinden biri ise sınıf içi etkinlikleri tasarlayarak sınıf içi etkileşimi sağlamaktır. Öğretmenlerin yine bir diğer görevi ise bu sınıf içi etkinlikler esnasında sınıf yönetimini etkin bir biçimde sağlamaktır (Nakip, 2015).

Öğretmenlik görev itibarıyla oldukça sorumluluk isteyen bir meslektir. Öğretmenlerin genel itibarıyla milletin birlik ve bütünlüğünü tehdit etmeyen her türlü farklı görüş ve düşüncelere saygılı, milletin çıkarlarını üstün tutan, yaşadığı toplumun sorunlarından haberdar olan ve bu sorunlara akılcı çözümler bulan, her anlamda yaşanabilir ve bilinçli bir toplum yetiştirmede lider olma vasfı gösteren bireyler olmalıdır. Öğretmenlerin de bu doğrultuda yetiştirilmesi oldukça önem kazanmaktadır (Celep, 2005).

2.3. Öğretmen Yetiştirme

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de öğretmen yetiştirme kavramı oldukça önemlidir. Eğitim tarihi boyunca tüm dünyada ve ülkemizde öğretmen yetiştirme konusunda yenilikler ve arayışlar olmuştur. Öğretmen yetiştirme konusunun ne olduğuna değinmeden önce ülkemizde öğretmen yetiştirme sistemimizin nasıl aşamalardan geçtiğinden bahsetmek gerekmektedir. Küçükahmet (2007) öğretmen yetiştirme sistemimizi aşama aşama yedi maddede işlemiştir. Bunlar;

- 1848 yılında öğretmen yetiştiren ilk kurum açılmış ve bu tarihten sonra çeşitli değişiklikler yapılmıştır.

- 1982 yılında 9. Milli Eğitim Şurası toplanmış ve öğretmen yetiştiren programlarda kredi sisteminin, ders içerik kategorilerinin düzenlenmesinin, staj ve teorik derslerinin gerekliliği konusunda kararlar alınmıştır.
- 28 Mart 1983 yılında bütün öğretmen yetiştiren kurumları Yüksek Öğretim Kuruluna bağlayan ve eğitim süresini 4 yıla çıkaran 2809 sayılı Yüksek Öğretim Kurumlarının Yeniden Teşkilatlanması Kanunu çıkarılmıştır.
- Öğretmenlik uygulaması ile ilgili bir düzenleme getirilerek sekiz dönemlik öğretmen yetiştiren kurumların ders içeriklerine ikinci ve yedinci yarıyla Okul Deneyimi, sekizinci yarıyla ise Öğretmenlik Uygulaması Dersi getirilmiştir.
- 1964-1965 yıllarında eğitim uzmanı yetiştirmek amacıyla Ankara Üniversite'si bünyesinde Eğitim Bilimleri Fakültesi açılmıştır.
- 1999 yılında sınıf ve branş öğretmeni yetiştirmek amacıyla eğitim fakültelerinde düzenlemelere gidilmiş ve yeni bir program ortaya konulmuştur.
- Son olarak bu yetersiz kalıp yeni bir program ortaya konulmuştur ve öğretmen yetiştirme sistemi yeniden değişmiştir.

Yukarıda yazılanlardan da anlaşılacağı gibi öğretmen yetiştirme programları bir standarta geçilemeden yeni bir program değişmiştir.

Kavcar (2002)'a göre öğretmen yetiştirme konusunda ülkemizde branş öğretmeni yetiştiren temel eğitim kurumları enstitüler, yüksek öğretmen okulları ve üniversitelerdi. 1982 yılından itibaren branş öğretmeni yetiştiren tek kurum üniversitelerdir. Öğretmen yetiştirme görevinin üniversitelere bırakılmasıyla birlikte yetiştirilen öğretmenlerin kalitesi açısından olumlu gelişmelerin yanı sıra bazı olumsuz durumlar da tartışma konusu olmuştur. (Başkan, 2001).

Öğretmen yetiştirme programları yalnızca tek bir öğretim ya da ders programı değil diğer programlar ve bölümlerle de etkileşim halinde bulunan bir programdır. Bu nedenle öğretmen yetiştiren programlar öğrencinin ihtiyaçlarına cevap vermeli, öğrencide meydana getirmeyi amaçladığı davranış değişikliğini tasarlamalı, içerik

programını uygun şekilde yapmalı ve programın teori ve uygulama kısmı birleştirilerek eğitim verilmelidir (Çetinkaya, 2007).

1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. Maddesinde öğretmenlik mesleğinin özel yetiler gerektirdiği belirtilmiştir. Kanunda bu özel yetiler için öğretmen yetiştirme programlarında üç farklı içerik kategorisinde eğitim verilmektedir. Bu içerik kategorileri;

- Genel Kültür
- Öğretmenlik Meslek Bilgisi
- Alan Bilgisi

Öğretmen yetiştirme programları bu üç içerik kategorisinde de eğitimler vererek öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği mesleki kriterleri öğretmen adaylarına kazandırmaktadırlar (Küçükahmet, 2007).

2.4. Tutum

2.4.1. Tutum Kavramı Nedir?

Tutumlar duygusal özelliklerin en temel ögesidir (Başbay, Ünver ve Bümen, 2009). Tutum hakkında birçok tanımlama ve araştırma yapılmıştır. Tutum, bireyde davranış oluşumunu duygusal, düşünsel ve davranışsal olarak etkileyen psikolojik bir etmendir. (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011). Aksoy (2010) tutumun kişinin davranışını ve eylemlerini belirleyen bir yargı ve düşünce sistemi olduğunu ve sosyal bilimcilere göre tutumun davranış olmadığını belirtmiştir. Tutum tek başına bir davranış değil, davranışı oluşturan ve şekillendiren bir etmendir. Afacan ve Kartal (2012) da tutumu, davranışın ön hazırlığı ve davranışa hazırlayıcı bir faktör olarak tanımlamıştır.

Çapri ve Çelikkaleli (2008)'ye göre tutum, kişilerin ya da bireylerin çevrelerinde olay ya da nesnelere karşı ne tepki vereceklerini büyük ölçüde etkilenen bir faktördür. Bireyin tutumu bir olay ya da bir nesne olacağı gibi bir meslek de olabilir. Budak (2005)'e göre de tutum, bireylerin çevresindeki olaylara, nesnelere ya da kişilere karşı pozitif ya da negatif düşünmesine sebep olan tutarlı bir düşünce ve karar verme

sistemidir. Kılıç ve Bektaş (2008) tutumu, davranış değil davranışı etkileyen ve davranışa hazırlayan bir eğilim olarak tanımlamıştır.

Alanyazında yer alan bir çok araştırmada öğretmenlerin sergilemesi gereken ideal öğretmen profilleri çıkarılmaktadır. Öğretmen adaylarının ideal öğretmen davranışları gösterebilmelerinde mesleklerine ilişkin sergiledikleri tutumlarının olumlu olmasının etkisi oldukça büyüktür. (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007). Terzi ve Tezci (2007)'ye göre de öğretmen adaylarının mesleklerinde başarılı olmalarının anahtarı mesleklerine yönelik geliştirdikleri olumlu tutum ve davranışlardır. Mesleğini severek yapan ve isteyerek gelmiş bir öğretmen ile mesleğini sevmeden gelmiş ve zoraki yapan öğretmenlerin yetiştirdikleri öğrenciler açısından da mesleki başarıları açısından da oldukça fark vardır.

Genel olarak tutum kavramının iki temel özelliği vardır. Birincisi tutumlar istikrarlı ve uzun sürelidir. İkincisi ise tutumlar bilişsel, duyuşsal ve davranışsal kökenleri içermektedir (Dağ, 2010). İnsanlar bazı olay ya da olgular karşısında çeşitli tepkiler ve davranışlarda bulunmaktadır. Bu davranışlar genelde bireyin o olay ya da olgu ile ilgili bilişsel ve duyuşsal durumunu yansıtmaktadır. Bu bilişsel ve duyuşsal durumlarla olaylara tepki verme durumu kişilerin tutumunu göstermektedir (Ömür ve Nartgün, 2012).

Bireylerin karşılaştıkları problemlere akılcı ve mantıklı çözümler üretmeleri ve demokratik kurallar etrafında cevap aramaları davranışlarının bir göstergesidir. Davranışlar da tutumların bir göstergesi olarak ön plana çıkmaktadır. Camadan ve Duysak (2010)'a göre de öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, bireyin öğretmenlik mesleğine karşı düşünceleri, mesleğine karşı hissettiği duyguları ve mesleğindeki davranışlarıdır. Buradan da hareketle de tutumun hem bilişsel, hem duyuşsal hem de davranışsal bir yönlenme olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

2.4.2. Tutum Ögeleri Nelerdir?

Tutum, bir bireyin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarını birbiriyle uyumlu ve bağlantılı şekilde etkileyen bir etmendir. Böyle birbiriyle uyumlu olan üç ögeye ABC modeli ya da tutumun ögeleri denir (Baykara-Pehlivan, 2008). Tutumların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olmak üzere üç ögesi vardır. Kuvvetli tutumlarda bu üç öge aynı anda bulunabilir, zayıf tutumlarda ise ögelerde özellikle davranışsal ögede eksiklikler bulunabilir (Dağ, 2010).

Tutumların tutarlı bir sistem olması ögeleri ile mümkündür. Tutum geliştirilecek olay, olgu ya da nesne hakkında sahip olunan tüm bilgi ve görüş tutumun bilişsel ögesini oluşturmaktadır (Uca, 2015).

Bireyin bir nesne ya da olguya içsel olarak beslediği tüm duyguları tutumun duyuşsal ögesini oluşturmaktadır. Bireyin duyguları geçmişte yaşadığı olaylarla doğrudan ilgilidir. Bir olay ya da nesne karşısında olumlu ya da olumsuz tutum geliştirmesi o durumla alakalı bir yaşanmışlığın göstergesidir (Uca, 2015).

Bireyin bir olgu ya da nesneye duyduğu bilişsel ya da duyuşsal ifadelerin davranışa dönüşme eğilimi davranışsal ögeyi oluşturmaktadır. Bireyin bilgi ve duyguları bireyi bir nesneye ya da olguya karşı eyleme geçirmesi davranışsal ögeyi meydana getirmektedir. Birey duygu ve düşünceleri doğrultusunda harekete geçebilir (Kağıtçıbaşı, 1998). Tutumlar kişinin davranışlarını bu ölçüde etkileyebildiği üzere kişilerin yaşamlarında da uzun soluklu değişiklikler yapabilmektedir. Bireylerin yeni bir konuya ya da teknolojiye tutumları nasıl ise davranışları da o ölçüde devam etmektedir (Aksoy, 2010).

2.5. Alanyazında Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlar ile ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Tanrıoğen (1997)'nin "Buca Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları" isimli araştırmasında, 1995-1996 öğretim yılının bahar döneminde (ikinci yarıyılında) Buca Eğitim Fakültesi'nde yer alan onbeş bölümde öğrenim gören 397 öğretmen adayı ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemeyi amaçlamıştır. Yapılan araştırmada araştırmacının geliştirdiği Likert tipi bir ölçek olan "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ)" katılımcılara uygulanmış ve daha sonra diğer alt problemlere yönelik bilgiler istenmiştir. Yapılan analizler sonucunda öğretmen adaylarının tutumlarının ÖSYS tercih sırasına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Öğretmenlik mesleğini ilk sıralarda tercih edenlerin tutumlarının daha yüksek olduğu ve tercih sıraları düştükçe tutumlarının da azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcıların tutum puanları ile cinsiyetleri arasında da anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Yapılan analizlerin ışığında kız adayların erkek adaylara göre tutumlarının daha yüksek olduğu ve kız adayların öğretmenlik mesleğini daha çok benimsedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının tutumları ile diğer değişkenler olan öğrenim gördükleri bölüm ve sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı ortaya konulmuştur.

Çapa ve Çil (2000), "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" isimli çalışmalarında, 1998 yılı bahar döneminde ODTÜ Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 340 öğretmen adayıyla tutum puanları ile farklı değişkenler arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını araştırmıştır. Çalışmada katılımcılara "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak ölçeğin alt boyutlarına göre analiz yapıldığında öğretmenlik mesleğini sevme ve saygı alt boyutlarında kız ve erkek adaylar arasında anlamlı bir fark olduğu ortaya konulmuştur. Kız adayların erkeklere göre tutum puanlarının daha yüksek olduğu, ayrıca adayların sınıf düzeylerine göre de anlam bir farkın olduğunu ortaya koymuşlardır. Yapılan analiz sonucunda tutum puanlarının 3. Sınıf düzeyindeki öğrencilerde daha yüksek olduğu vurgulanmıştır. Diğer bir değişkene göre ise

öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile ÖSYS tercih sırasına göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Serin, Serin, Saracaloğlu ve Kesercioğlu (2004) “Fen Grubu Öğretmen Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması” isimli çalışmalarında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi’nde bulunan ilköğretim bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği ile Ortaöğretim Biyoloji, Kimya, Fizik ve Matematik Anabilim Dallarından toplam 206 katılımcı ile çalışmışlardır. Seçtikleri örneklemin %54,4’ü kız, %45,6’sı da erkek adaylardan oluşmaktadır. Araştırmanın sonucunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının “orta” seviyede olduğu ortaya konulmuştur. Oluşturdukları alt problemlere göre tutum puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Tutum puanları ile branşları arasındaki farklılığı ortaya koymak için yapılan analizlerde tutum puanları ile branşları arasında anlamlı bir farklılığın gözlemlendiğini ve Matematik ve Biyoloji branşlarında farklılaştığını ortaya koymuşlardır. Tutum puanlarının lise türü, lise mezuniyet derecesi, yaşadığı yerleşim birimi gibi diğer değişkenlere göre anlamlı bir farklılık göstermediği vurgulanmıştır.

Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006)’in “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” adlı çalışmalarında, Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Buca Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği’nde öğrenim gören 300 öğretmen adayı ile çalışmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Soran, Demirci ve Atav (1996) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” nin yanı sıra öğretmen adaylarının sınıf, cinsiyeti, tercih sırası ve ailesinde öğretmen olup olmaması gibi farklı değişkenlere ait sorular da yöneltilmiştir. Çalışmanın sonucunda fen bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanlarının ‘kararsızından katılıyorum’a doğru’ olduğu belirlenmiştir ve genel olarak tutumlarının olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf düzeyi değişkenine göre tutumlarındaki değişimlere bakıldığında da 1. ve 3. sınıflar arasında anlamlı bir farkın olduğu ve bu farkın 3. sınıflar lehine olduğu sonucuna varılmıştır. Bir diğer değişken olan tercih

sırası ile tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur ve bu farkın tercih sırası 1-3 olanların lehine olduğunu vurgulanmıştır. Cinsiyet ile tutumları arasında da yine anlamlı bir farkın olduğu ve bu farkın kız adayların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka değişkene göre ise öğretmen adaylarının tutumları ile ailesinde öğretmen olup olmaması durumu arasında da anlamlı bir fark bulunmuştur. Ailesinde öğretmen olanların olmayanlara göre daha yüksek tutum puanına sahip olduğu belirlenmiştir.

Ayarcı (2006) Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik ilgi, tutum ve beklenti düzeylerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda 2005-2006 öğretim yılında Ege ve Marmara Bölgelerinde bulunan 12 Eğitim Fakültesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 464 son sınıf öğrencisi ile çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular ışığında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik çeşitli endişelerinin (atama, saygınlık, ekonomik şart gibi) olmasına rağmen mesleğe yönelik tutum düzeylerinin genel olarak olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Terzi ve Tezci (2007)'nin "Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları" isimli çalışmasında, ortaöğretime öğretmen yetiştiren programlar ile ilköğretime öğretmen yetiştiren lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin mesleğe ilişkin tutumlarının cinsiyet, sınıf ve program değişkenleri açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi bünyesindeki İlköğretim, Türkçe, Yabancı Diller ve Ortaöğretim Fen ve Sosyal Alanlarda öğrenim gören 511 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma 2005-2006 eğitim öğretim yılı bahar dönemini kapsamaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Üstüner (2006) tarafından geliştirilen 34 maddelik beşli Likert tipi ÖMYTÖ uygulanmıştır. Araştırma sonucunda Necatibey Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir(3,40-4,20 arası katılıyorum düzeyi). Araştırma sonucunda program ve sınıf düzeyi değişkenlerinin tutumlar üzerinde bir etkisinin olmadığı ortaya

konulmuştur. Cinsiyetin tutumlar üzerindeki etkisine bakıldığında anlamlı bir farkın olduğu ve kız adayların daha yüksek tutum puanına sahip olduğu görülmüştür.

Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), öğretmen adaylarının çeşitli değişkenler ışığında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla, 2006-2007 eğitim öğretim yılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğretmen adaylarıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmanın örneklemini Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 181 öğrenci oluşturmuştur. Araştırma tarama modeliyle yapılmış ve katılımcılara Aşkar ve Erden (1987)'in geliştirdiği "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Belirleme Ölçeği" uygulanmıştır. Araştırma sonucuna göre öğretmen adaylarının tutumlarının cinsiyet değişkeni ve mesleği tercih etme nedenleri değişkenlerinde anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Tutumlarının cinsiyet değişkenine göre kız adaylarda daha olumlu olduğu ortaya konulmuştur. Tutumlarının mesleği tercih etme nedeni değişkenine göre ise mesleği kendi isteği ile tercih edenlerin boşa kalmamak için tercih edenlere göre daha olumlu tutum sahibi oldukları vurgulanmıştır. Diğer değişkenler olan lise türü, yerleşim yeri ve bölümlerle tutumlar arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Derman (2007) araştırmasında kimya öğretmeni adaylarının öğretmenlik yeterlik algıları ile mesleğe yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda 4. ve 5. Sınıflarda öğrenim gören 331 kimya öğretmeni adayını ile çalışmıştır. Araştırma sonucunda adayların tutumları ile cinsiyetleri arasında erkek öğrencilerin lehine bir farklılık saptanmıştır. Lise türü bakımından genel lise mezunu adayların tutumlarının diğer liselerden mezun olan adaylara göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bölümü ilk on sırada tercih edenlerin diğerlerine göre tutum puanları daha yüksektir. Ayrıca anne-baba eğitim düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarda anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir.

Aysu (2007), “Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” adlı çalışmada Ankara ilinde bulunan Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitelerinin Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliğinde öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini okul öncesi 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 214 bayan öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak “Genel Bilgi Formu” ve Özgür (1994) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırma sonucunda adayların sınıflarının, yaşlarının, lise türlerinin, anne-baba eğitim durumlarının, tercih sırasının ve ailede öğretmen olup olmaması durumları ile tutumlarının anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenliği tercih nedenlerinin ve okudukları bölümde memnun olma durumları ile tutum puanları ile anlamlı bir farklılık olduğu belirtilmiştir.

Baykara-Pehlivan (2008)’in “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sosyo-Kültürel Özellikleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Çalışma” isimli araştırmasında, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sosyo-kültürel özelliklerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2002-2003 öğretim yılı güz döneminde Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’nın tüm sınıf kademelerinde öğrenim gören 592 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarına araştırmacı tarafından geliştirilen sosyo-kültürel özellikleri belirleyen bir ölçek ve Aşkan ve Erden (1987) tarafından geliştirilmiş 10 maddeden oluşan likert tipi “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Elde edilen verilerin istatistiki analizleri sonucunda; adayların tutum puanlarının yüksek olduğu ve cinsiyete göre kız adayların tutumlarının erkek adaya göre daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Anne baba eğitim durumu ile tutumları arasındaki farklılıkta ise anne eğitim durumu ile tutumları arasında farklılık bulunmazken baba eğitim durumu ile tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Bu farklılık, babaları okur-yazar olan bireyler diğer durumlara göre daha düşük tutum puanına sahiptir. Diğer değişkenlerden tutum ile anne-baba

mesleği, aile gelir düzeyi ve sınıf düzeyi açısından herhangi bir farklılık bulunmamıştır.

Çapri ve elikkaleli (2008)'in retmen adaylarının retmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki yeterliklerini fakülte, program ve cinsiyete göre belirlemeyi amaçladığı çalışmada Eğitim ve Teknik Eğitim Fakültelerinde ğrenim gören 158'i erkek 92'si kız toplam 250 retmen adayıyla çalışmıştır. Yapılan analizler ve bulgular doğrultusunda retmen adaylarının retmenliğe yönelik tutumlarında cinsiyetin önemli bir etkisinin olduğu ortaya konmuştur ve bu etkinin kızlar lehine olduğu bulunmuştur. Yine katılımcıların tutumlarında fakülte ve program değişkenlerinin anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kılıç ve Bektaş (2008)'in “Sınıf retmeni Adaylarının retmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi” isimli çalışmalarında, sınıf retmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyet, sınıf, tercih sırası ve mezun olunan lise türü değerkenleri açısından incelenmesini amaçlamaktadırlar. Bu amaç doğrultusunda Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf retmenliği Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 345 öğrenciye ermik (1997) tarafından geliştirilen tutum leği uygulanmış ve toplanan veriler analiz edilmiştir. Analizler ve bulgular ışığında, retmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunmazken, tutumları ile sınıf düzeyi, tercih sırası ve mezun oldukları lise türlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sınıf düzeyine göre 4. Sınıf ğrencilerinin, tercih sırasına göre sırası 1-4 olan öğrencilerin ve lise türüne göre retmen lisesi mezunlarının daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Başbay, nver ve Bümen (2009), Ege niversitesi'nde Ortaöğretim Alan ğretimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı(OATYP) ğrencilerinin retmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet ve bölümlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda OATYP'de 2005 Göz – 2007 Gz dönemleri arasında öğrenim gören 158 retmen adayına dört defa “retmenlik Mesleğine Yönelik Tutum leği” uygulanmış ve gerekli analizler

yapılmıştır. Yapılan bu analizlerin ışığında, katılımcıların tutumlarında dönemlere göre bir farklılık bulunamamıştır. Aynı zamanda dönem ve cinsiyet, dönem ve bölümün de tutumlara ortak bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Bulut (2009), Dicle ve Fırat Üniversitelerinde yaptığı ve öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını değerlendirmeyi amaçladığı çalışmasında, Dicle Üniversitesi'nde öğrenim gören 211 ve Fırat Üniversitesinde öğrenim gören 200 toplam 411 öğrenci ile çalışmasını yürütmüştür. Toplanan verilerin analizleri sonucunda ulaşılan bulgulara göre katılımcıların tutumlarının genel olarak “katılıyorum” düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. Yine bulgular doğrultusunda öğretmen adaylarının mesleğe yönelik “tutumları ile anabilim dalı” değişkeni arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu farklılık Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı lehine bir farklılık olup bu bölümde okuyan öğrencilerin Fen Bilgisi Anabilim Dalı'nda okuyan öğrencilere göre tutumlarının daha olumlu olduğu ortaya konulmuştur. Tutumlar ile diğer değişkenler olan “üniversite” ve “cinsiyet” değişkenlerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Doğan ve Çoban (2009)'ın “Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adlı çalışmalarında Eğitim Fakültesi öğrencilerinin tutumlarının belirlenmesini, tutum-kaygı ve kaygıyı etkileyen değişkenlerin saptanmasını amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören 321 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının olumlu tutuma sahip olduğu ve tutum-kaygı arasında negatif olumlu bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Tutumları ile cinsiyet değişkeni açısından kız adayların daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu (2009) Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi'nde öğrenim gören Türk ve Azeri öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını cinsiyet, sınıf ve tercih sırası değişkenleri etrafında ele alan bir araştırma yapmışlardır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda tutumları ile sınıf, cinsiyet ve tercih sırası değişkenlerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Araştırma sonucunda Azeri öğrencilerin tutumlarının Türk öğrencilere göre daha

olumlu olduğu ortaya konulmuştur. Hem Azeri hem de Türk öğrencilerin tutumları ile tercih sıralarında ise ilk sıralarda tercih yapan öğrencilerin daha olumlu tutumlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet değişkeni açısından Türk öğrenci grubunda kız adayların erkek adaylara göre daha olumlu tutuma sahip olduğu sonucuna ulaşılrken, Azeri öğrenci grubunda cinsiyet ile tutumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

İlter (2009), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemeyi amaçladığı araştırmasında, 2008-2009 eğitim öğretim yılında Fırat, İnönü ve Erzinan Üniversiteleri Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 4. sınıf öğretmen adayları ile çalışmıştır. Araştırmanın çalışma gurubu 172'si erkek 140'ı kız olmak üzere toplam 312 öğretmen adayından oluşmaktadır. Çalışmada ilgili veriler araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğiyle toplanmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu belirlenmiştir. Tutumlarının cinsiyete göre farklılaştığı ve kız adayların erkek adaylara göre daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mezun olunan lise türü, anne-baba öğrenim düzeyleri, ailede öğretmen olma durumu ile tutum puanlarının anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı ortaya konulmuştur.

Özder, Konedralı ve Zeki (2010), “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi” araştırmalarında öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile akademik başarılarının cinsiyet, sınıf, program ve mesleği tercih etme nedenleri arasındaki farklılıkların ortaya konulmasını amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda 2008-2009 öğretim yılında Atatürk Öğretmen Akademisi'nde öğrenim gören 208 öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının tutumlarının; cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri arasında farklılık göstermediği, program ve tercih nedenleri değişkenlerinde anlamlı şekilde farklılaştığı belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının tutumlarının öğrenim gördükleri programa göre Okulöncesi Öğretmenliği Programı'nın daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur. Tutum puanları ve mesleği

tercih nedeni arasındaki farklılık ise “öğretmen olma isteği” nedenini belirten adayların daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aksoy (2010), eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemek amacıyla Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıfta öğrenim gören 192 öğretmen adayı ile bir çalışma yapmıştır. Araştırmada katılımcılara Üstüner (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır ve kişisel bilgileri ile ilgili bilgiler toplanmıştır. Analizi yapılan değişkenlere göre adayların tutumlarında cinsiyete göre kız adayların erkek adaylara göre daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okuduğu bölümü isteyerek seçen adayların bölümlerini isteyerek seçmeyenlere göre tutum puanlarının daha yüksek olduğu ve mezun olunca öğretmenlik yapmak isteyenlerin istemeyenlere göre daha olumlu tutum sahibi olduğu belirlenmiştir. Diğer bir sonuca göre adayların mezun oldukları lise türleri ile tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Araştırmanın sonucuna göre en yüksek tutum puanı Sınıf ve Resim Öğretmenliği adaylarının olduğu ortaya konulmuştur.

Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın (2010), Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalında ve Ortaöğretim Fen ve Matematik Alanı (OFMA)’nda tezsiz yüksek lisans programında öğrenim gören adayların mesleğe yönelik tutumlarını incelemek amacıyla bir çalışma yapmıştır. Elde edilen verilerle gerekli istatistikî analizler yapılmıştır. Elde edilen bulgular ışığında OFMA’da öğrenim gören adayların Fen Bilgisi Anabilim Dalında öğrenim gören adaylara göre daha olumlu tutum puanlarına sahip oldukları ortaya konulmuştur. Tutum-cinsiyet arasında farkın olmadığı bulunmuştur.

Köğçe, Aydın ve Yıldız (2010) çalışmalarında, İlköğretim Matematik Öğretmenliği 1. ve 4. Sınıflarda öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemeyi ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi

Matematik Öğretmenliğinde öğrenim gören 212 öğretmen adayı ile çalışmayı yürütmüştür. 212 öğretmen adayından 141'i 1. Sınıf, 71'i ise son sınıf öğrencileridir. Araştırma sonucunda tutum puanları ile sınıf değişkeni arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın son sınıf öğrencileri lehine daha olumlu olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca tutum puanları ile aile ile ilgili değişkenler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Gülsoy (2010)'un "Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fizik Öğretmenliği Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları" isimli araştırmasında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Fizik Öğretmenliği bölümünde okuyan 124 öğretmen adayı ile çalışmıştır. Araştırma sonucunda Fizik Öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının düşük olduğu ve sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Tutum ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yaş grubu değişkeni ile tutum arasında da 18-20 ile 24+ yaş grubu arasında 24+ yaş grubu lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Eş (2010), sınıf öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının belirlenmesi ve tutumları ile mesleği tercih etme nedenleri arasındaki ilişkinin incelemek amacıyla Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 176 öğretmen adayıyla çalışmıştır. Araştırma sonucunda adayların mesleğe yönelik tutumları olumlu, tercihlerine yönelik tutumlarında ise kararsız oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, sınıf, aylık gelir, yerleşim yeri, anne ve baba eğitim durumları) anlamlı farklılık göstermemektedir. Araştırmanın bir diğer sonucunda ise öğretmen adaylarının mesleklerine ilişkin tutumları ile tercihlerine ilişkin tutumları arasında bir ilişki saptanamamıştır.

Dağ (2010) çalışmasında, sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını incelemek ve tutumları ile mesleği tercih etme nedenleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda İzmir ilinde bulunan Ege ve Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 480 öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu, Çetin (2003)'in geliştirdiği

öğretmenlik mesleği tutum ölçeği ve Övet (2006)'in geliştirdiği “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili Olan Faktörlerin Belirlenmesi” ölçekleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, adayların tutumlarının genel olarak olumlu ve orta düzeyde olduğu, kadın adayların erkeklere göre daha olumlu tutum sahibi oldukları, Ege’de öğrenim görenlerin Dokuz Eylül’e göre daha olumlu tutum sahibi oldukları, 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin 1. ve 2. sınıf öğrencilerine göre daha olumlu tutum sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Eraslan ve Çakıcı (2011)'nin “Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” adlı çalışmalarında Kırıkkale Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Yapılan araştırmaya 2010-2011 öğretim yılı güz döneminde pedagojik formasyon dersleri alan 214 aday katılmıştır. Katılımcılara demografik bilgilerinin yer aldığı bir form ve 35 maddelik “Öğretmenlik Mesleği Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda katılımcıların tutum puanları ile cinsiyetleri, bölüm ve tercihlerde eğitim fakültesinin yer alıp almaması değişkenleri arasında anlamlı farklar saptanmıştır. Tutum puanları ile cinsiyetleri arasında erkek öğrencilerin kızlara göre daha olumlu tutum sahibi olduğu, tercihlerinde eğitim fakültesi bulunmayanların bulunanlara göre daha olumlu ve yüksek tutum puanlarına sahip oldukları belirlenmiştir.

Tekerek ve Polat (2011) araştırmalarında bilişim teknolojileri öğretmenliği ve matematik öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğunu ve hangi değişkenlere göre farklılaştığını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın örneklemini Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ile Malatya İnönü Üniversitesi’nde öğrenim gören 3. ve 4. sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına Tanel, Şengören ve Tanel (2007) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Bakış Açısı Tutum Ölçeği” uygulanmış ve verilere ulaşılmıştır. Verilerin analizi ile elde edilen sonuçlara göre, üniversite değişkeni ile tutum puanları arasında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi öğrencilerinin daha olumlu tutuma sahip

olduğu ortaya konmuştur. Öğretmenlik bölümünü “isteyerek seçen” adayların “seçmeyenlere” göre, mezun olunca “öğretmenlik yapmak isteyenlerin” “istemeyenlere” göre, anne eğitim durumlarının annelerinin “ilkokul mezunu” olanların “ortaokul mezunu” olanlarına göre daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu ortaya konmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin tutumları ile cinsiyetleri ile de anlamlı farklılık saptanmıştır.

Pektaş ve Kamer (2011)’in “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” isimli çalışmalarında fen bilgisi öğretmenliği adaylarının çeşitli değişkenler (cinsiyet, üniversite, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü vb.) ışığında öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 2008-2009 eğitim-öğretim yılında Gazi, Ahi Evran ve Kastamonu Üniversitelerinin Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dallarında öğrenim gören 382 öğretmen adayı ile (242 kız, 140 erkek) çalışılmıştır. Araştırma sonucunda kız adayların tutum puanlarının erkek adaylara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Mezun olunan lise türü değişkenine göre Anadolu Öğretmen Lisesi mezunların tutum puanlarının en yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda ailesinde üniversite mezunu fert bulunan adayların ve sınıf düzeyi 4. Sınıf olan adayların tutum puanlarının olumsuz yönde farklılaştığı ortaya konulmuştur.

Kartal ve Afacan (2012)’in “Pedagojik Formasyon Eğitim Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi” isimli çalışmalarında formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının tutumlarının çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğini incelemeyi amaçlamışlardır. Bu çerçevede 2011-2012 eğitim öğretim yılında fen-edebiyat fakóltesi ve sağlık yüksek okulu mezunu pedagojik formasyon dersi alan Ahi Evran Üniversitesi’nde öğrenim gören 135 katılımcı ile çalışılmıştır. Araştırma verilerine Özgür (1994) tarafından geliştirilen ölçek sayesinde ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının genel olarak tutumlarının orta düzeyin üzerinde olduğu ve katılımcıların %60’ının kendilerini meslek için yeterli gördükleri saptanmıştır. Bağlı buldukları branşlara göre de anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Aile ile ilgili değişkenleri ve yaş değişkeni ile tutum puanları arasında

anlamli bir farklılık gözlenmemiştir. Katılımcıların tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamli bir farklılık bulunamamıştır.

Özkan (2012), Süleyman Demirel Üniversitesi'nde yaptığı araştırmada pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Çalışma grubunu Süleyman Demirel Üniversitesi Pedagojik Formasyon Programında öğrenim gören 184 öğretmen adayı (142'si kadın, 42'si erkek) oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucuna göre katılımcıların mesleği sevmeye, mesleğe ilgi duymaya ve mesleğe bağlılık olan ölçeğin alt boyutlarında tutumlarının yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Adayların tutumları yaş ve bir işte çalışma durumlarına göre anlamli farklılık gösterirken yaşları, çalışma durumları, öğrenim düzeyleri, mezun oldukları alanlar ve cinsiyetleri açısından anlamli farklılık göstermemektedir.

Ömür ve Nartgün (2012)'ün "Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları ile Güdülenme Düzeyleri Arasındaki İlişki" isimli çalışmalarında 2012-2013 eğitim öğretim yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören son sınıf öğrenciler ile pedagojik formasyon programında öğrenim gören adayların mesleğe yönelik tutumlarını ve güdülenme düzeylerini belirlemeyi ve bunlar arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 255 eğitim fakültesi ve 118 pedagojik formasyon öğrencisinden oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında tutum ve güdülenme puanlarının hem eğitim fakültesi hem de pedagojik formasyon öğrencilerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tutum puanları ile cinsiyetleri arasında kadın adayların lehine anlamli bir farklılık bulunmuştur. Eğitim fakültesi öğrencilerinin tutum puanları ile güdülenme düzeyleri arasında da orta düzeyde ve pozitif yönlü anlamli bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Gökçe ve Sezer (2012),Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 536 öğretmen adayıyla yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Adaylara veri toplama aşamasında demografik bilgileri elde etmek için Kişisel Bilgi Formu ve

tutumlarını belirlemek amacıyla Çetin (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının tutumları ile cinsiyet, bölüm, çalışmak istediği kurum, meslek nedeni ve akademik başarı ortalaması gibi değişkenler arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Cinsiyet ve tutum puanları karşılaştırıldığında kız adayların erkeklere göre daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu ortaya konulmuştur. Sınıf düzeyi ve lise türü ile tutum puanı arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

İlğan, Sevinç ve Arı (2013)’nın “Pedagojik Formasyon Programı Öğretmen Adaylarının Mesleki Tutum ve Çağdaş Öğretmen Algıları” adı çalışmalarında pedagojik formasyon programında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet, program, mesleği tercih etme nedeni gibi farklı değişkenler açısından incelenmesini amaçlamışlardır. Bu amaç doğrultusunda 2011-2012 eğitim öğretim yılında pedagojik formasyon programına devam eden 269 öğretmen adayı ile çalışılmıştır. Elde edilen veriler gerekli istatistiki analizleri sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının genel anlamda olumlu olduğu ortaya konulmuştur. Tutum ile okumuş oldukları program kapsamında lisans eğitimlerinde sosyal bilimler programını okuyanların fen ve matematik okuyanlara göre daha olumlu tutum sahibi oldukları belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarında adayların tutumları ile cinsiyet, yaş, eğitim türü gibi değişkenler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Tunçeli (2013) çalışmasında 2011-2012 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmasında veri toplama aracı olarak Ersanlı ve Balcı (1998) tarafından geliştirilen “Öğretmen İletişim Becerileri Ölçeği” ile Şaban (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Meslek Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilerin istatistiki analizler sonucunda cinsiyet ve sınıf değişkeninin, adayların iletişim becerileri ile mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir. Diğer bir sonuç ise öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin ile mesleğe yönelik

tutumlarının “değer” alt boyutu arasında düşük düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Nakip (2015) çalışmasında, beden eğitimi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlilik inançları ile mesleğe yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini Karadeniz Bölgesinde bulunan Kastamonu, Bülent Ecevit, Karabük, Abant İzzet Baysal ve Bartın Üniversiteleri Beden Eğitimi Öğretmenliği Bölümünde öğrenim gören 193 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre adayların tutumları il öz-yeterlilik inançları arasında anlamlı ve orta düzeyde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Diğer değişkenler ile tutum ve öz-yeterlilik açısından anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir. Araştırmaya katılan katılımcıların tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Yılmaz (2015), sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yaş, cinsiyet, sınıf, lise türü gibi çeşitli değişkenlere göre anlamlı bir biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla 478 öğretmen adayı ile çalışmıştır. Araştırmaya 2014-2015 eğitim öğretim yılı Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümünün 1.2.3. ve 4. sınıf düzeylerinde öğrenim gören 478 öğretmen adayı katılmıştır. Katılımcılara Üstüner (2006)'in geliştirmiş olduğu ÖMYTÖ uygulanmış ve araştırmada yöntem veri çeşitlemesi olarak belirlenmiştir. Ölçek sonuçlarında mesleğe yönelik olumlu tutumlarının 2. Sınıftan sonra düzenli olarak azaldığı gözlenmiştir. Bu azalmanın nedenini belirlemek amacıyla da 3. ve 4. sınıf öğretmen adaylarından 62 adet katılımcı ile yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumları “Kesinlikle Katılıyorum” seviyesinde olup tutumları yüksektir ifadesine ulaşılmıştır. Araştırmada kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek tutum puanlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenliğe karşı tutum puanı ile sınıf düzeyinde ise tutum puanı en düşük olan 4. sınıf öğretmen adaylarıdır.

Uca (2015), eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile hoşgörü değerine sahip olma düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesinin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 371 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu”, Çetin (2003) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” ve Çalışkan ve Sağlam (2012) tarafından geliştirilen “Hoşgörü Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutumları ile cinsiyet ve okudukları bölümleri arasında anlamlı farklılık bulunurken yaş, gelir düzeyi ve anne-baba mesleği değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır.

Doğan-Genç (2016) araştırmasında, Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek ve çeşitli değişkenlere bağlı olarak incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç ışığında seçkisiz (random) örnekleme yöntemi ile Kocaeli Üniversitesi bünyesinde bulunan Eğitim Fakültesi öğrencilerinden 164, Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinden 100 katılımcı ile çalışılmıştır. Adaylara veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” ve Üstüner (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” uygulanmıştır. Elde edilen veriler uygun istatistiksel yöntemlerle araştırma sonuçları elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu belirlenmiştir. Tutum puanları ile değişkenler arasında ise Eğitim Fakültesi öğrencilerinin Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek tutum puanlarına sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bölümü tercih sırası ile tutum puanları arasında da bölümü ilk sırada tercih edenlerin daha olumlu tutumlara sahip olduğu belirlenmiştir. Mesleği seçme nedeni değişkenine göre sevdiği mesleği seçen adayların diğerlerine göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının tutumları ile sınıf, cinsiyet ve anne-baba eğitim durumları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, yapılan araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin analizleri ve bu analizlerde kullanılan istatistikî yöntemlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Nicel araştırmalar bireylerin davranışlarını deney, gözlem gibi nesnel olarak ölçerek sayısal veriler halinde sunmayı amaçlamaktadır. Nicel araştırmalar, nedir?, ne miktarda?, ne kadar? Sorularına yanıt aramaktadır. Araştırmanın modeli, nicel araştırmalarda kullanılan “geçmişte ya da halen var olan bir durumu ortaya koymayı amaçlayan” betimsel tarama modelidir(Karasar, 1999).Betimsel tarama araştırmalarında durumun ne olduğunu bulmak ve duruma anlam verilmesini amaçlayan araştırmalar “tanımlayıcı”, nedenleri açıklayarak anlamlandırmaya çalışan araştırmalar da “açıklayıcı” özelliktedirler (Ural ve Kılıç, 2006).Betimsel tarama modelleri kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır; genel tarama ve örnek olay taramalarıdır. Bu çalışmanın modeli genel tarama modelidir ve açıklayıcı özelliktedir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının tutumları hakkında genel bir sonuca varılmak amaçlandığı için araştırmada genel tarama modeli kullanılmıştır.

Bu araştırma, Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının durumunu belirlemek; öğretmen adaylarının cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, okuduğu bölümü tercih sırası, mezun olduğu lise türü, ailesinde ya da çevresinde öğretmen olup olmama durumu, ailesinin gelir düzeyi, anne ve babasının öğrenim durumu, öğretmenlik mesleğini seçme nedeni ve daha önce yaşadığı yerleşim birimi gibi değişkenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında herhangi bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2016-2017 Eğitim Öğretim yılı Güz dönem içerisinde Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen adaylarının tamamını kapsamaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu bölümlerde öğrenim gören 1. 2. 3. ve 4. sınıf düzeylerinden araştırmaya gönüllü olarak katılmak isteyen 480 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma verilerine göre 493 öğretmen adayı katılmış ve çeşitli nedenlerden dolayı (eksik ve yetersiz bilgi) 13 kişi örneklemden çıkarılarak 480 kişi üzerinden değerlendirme yapılmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanması için iki ölçek kullanılmıştır. Eklerde de verilen ölçeklerden birincisi araştırmacı tarafından geliştirilen ve katılımcıların sosyo-demografik özellikleri hakkında bilgi veren Kişisel Bilgi Formu, ikincisi ise Üstüner (2006) tarafından geliştirilen, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları hakkında bilgi veren ve tutumlarını belirleyen Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ) kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, araştırmaya katılan katılımcılara dair demografik özelliklerin belirlenmesine yönelik 12 bağımsız sorudan oluşmaktadır. Bu form ile katılımcıların; cinsiyet, yaş aralığı, öğrenim gördüğü bölüm, sınıf düzeyi, bölümünü tercih etme sırası, mezun olduğu lise türü, ailesinde ya da çevresinde öğretmen olup olmaması durumu, aile gelir düzeyi, anne ve baba öğrenim durumu, öğretmenliği seçme nedeni ve daha önce yaşadığı yerleşim birime dair sorular yer almaktadır. Daha sonra bu sorulara verilen cevaplara yönelik veriler toplanmıştır.

3.3.2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ)

Bu çalışmada Üstüner (2006) tarafından “ Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması” isimli araştırmasında geliştirdiği ÖMYTÖ kullanılmıştır.. Beşli likert tipi olan bu ölçekte puanlama; “Tamamen Katılıyorum”

(5), “Çoğunlukla Katılıyorum” (4), “Orta Düzeyde Katılıyorum” (3), “Kısmen Katılıyorum” (2) “Hiç Katılmıyorum” (1) olarak yapılmaktadır. Ölçekte 10 madde olumsuz ifade içermektedir. Olumsuz tutum ifade eden maddeler tersten puanlanmıştır (Tablo 1.).

Tablo 1. Tutum Ölçeği Puanlama Türü

MADDELER	OLUMLU MADDE	OLUMSUZ MADDE
Tamamen Katılıyorum	5	1
Çoğunlukla Katılıyorum	4	2
Orta Düzeyde Katılıyorum	3	3
Kısmen Katılıyorum	2	4
Hiç Katılmıyorum	1	5

Tablodan da anlaşılacağı üzere öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğindeki 2. 5. 6. 7. 8. 15. 20. 21. 30. Ve 32. Maddeler olumsuz tutum içermektedir. Bu maddeler tablodaki gibi tersten puanlanmıştır. Olumsuz maddelere “Hiç Katılmıyorum” diyen birisi 5, “Tamamen Katılıyorum” diyen birisi 1 puan almıştır.

Ölçek tek boyuttan ve 34 maddeden oluşmaktadır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .93 olarak hesaplanmıştır (Üstüner, 2006). Cronbach Alfa güvenilirlik analizi ölçeğin ne derece güvenli olduğunu ve araştırmayı ne ölçüde temsil ettiğini ortaya koymaktadır. Bu araştırma için de yapılan Cronbach Alfa güvenilirlik analizi sonucu .962 olarak hesaplanmıştır (Şekil 2.). Bu sonuçtan hareketle ölçeğin güvenilirliğinin ve araştırmayı temsil etme gücünün oldukça yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada verilerin toplanması aşamasında öncelikle Doç. Dr. Mehmet Üstüner'e e-posta aracılığıyla ulaşılmıştır. Geliştirmiş olduğu Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'ni araştırma kullanabilmek için kullanım izni istenmiştir. Yine e-posta yoluyla Sn. Üstüner ölçeğin kullanımına dair gerekli izni verdiğini ve kullanıma onay verdiğini belirtmiştir.(Ek 3. Ölçek Kullanım İzni).

Gerekli onay ve izinler alındıktan sonra Eğitim Fakültesi'nde tüm sınıf düzeylerinde öğrenim gören Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarına anketler gerekli bilgilerin verilmesinin ardından uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmada toplanan verilerin analizinde istatistiki analiz yöntemleri uygulanmıştır. Bu analizler bilgisayar ortamında SPSS 22.0 paket programı ile yapılmıştır. Kişisel Bilgi Formundaki ve ölçekteki bilgiler programa tek tek tanımlandıktan sonra ölçekteki (ÖMYTÖ ve Kişisel Bilgi Formu) sorulara verilen cevaplar puanlanmıştır.

Ölçeğe verilen cevaplar puanlanıp uygun bir veri seti oluşturulduktan sonra problem ve alt problem durumlarına uygun olarak betimleyici istatistikler (Frekans ve yüzde), aritmetik ortalama, standart sapma, toplam puanlar, bağımsız gruplar için t testi (independent-sample t test) ve tek yönlü varyans analizi (one-way ANOVA) gibi istatistiki çözümler yapılarak veriler analiz edilmiştir. Bunların devamında uygun olan Post Hoc analizleri ile hangi gruplarda farklılaşma olduğu belirlenmiştir. Araştırmada bahsi geçen istatistiki analizlerin neler olduğu ve tablolardaki ifadelerin ne anlama geldikleri şu şekilde açıklanabilir.

T testi parametrik olan bir değişken açısından herhangi bir grubun puanları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını saptayan bir testtir. Bağımsız grup testi ise iki farklı grup veya iki farklı ortalama arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını saptamak ve karşılaştırmak amacıyla yapılan bir testtir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014). Örneğin kadın ve erkekler arasındaki tutum farklılığına bakmak amacıyla bağımsız grup t testi uygulanmaktadır. T testi tablosu incelendiğinde N katılımcı sayısını, \bar{X} puan ortalamalarını, p manidarlık düzeyini göstermektedir. Tablo

yorumlanırken p manidarlık düzeyi 0.05'ten küçük olan değerlerde o grupta anlamlı farklılığın olduğu yorumu yapılır.

T testi yalnızca iki grup arasındaki farklılığı incelediği için ikiden fazla grubun karşılaştırılması gerektiğinde yetersiz kalmaktadır. İki'den fazla grubun aynı anda karşılaştırılmasını sağlayan analiz yöntemi ANOVA'dır. Tek yönlü varyans analizinde (ANOVA) yalnızca gruplar arasında anlamlı farklılığın olup olmadığı sonucuna ulaşılabilir (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014). ANOVA tablosu incelendiğinde p manidarlık düzeyi %5'ten küçük olan değerlerde ($p < 0.05$) o gruplar arasında anlamlı bir farkın olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Yapılan çoklu testler (ANOVA) sonucunda gruplar arası farklılıkların tespit edilip bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyen istatistiktir. Gruplar arası farklılığın tespiti için kullanılan bir çok Post Hoc analizi bulunmaktadır. Hangi analiz türünün uygun olduğunu belirlemede ise varyansların eşitliği (varyansların homojenliği) önem taşımaktadır (Ramig, 1983;Akt. Kayri, 2009).Varyansların homojenliği tablosunda, ANOVA sonucunda anlamlı farklılık gösteren ($p < 0.05$) grubun p puanına bakılır. Varyansların homojenliği tablosunda p değeri 0.05 manidarlık değerinden büyük ise varyanslar eşittir (homojendir), p değeri 0.05 manidarlık değerinden küçük ise gruplar arası varyanslar eşit değildir (homojen değildir) yorumu yapılmaktadır.

Grup sayılarının çok olması durumunda hata payını kontrol altında tutabilen, gruplar arası oluşabilecek bütün kombinasyonları karşılaştırmak üzere geliştirilmiş bir testtir. Varyansların eşit olması durumunda kullanılmaktadır (Akt. Kayri,2009). Scheffe testi tablosu incelendiğinde bütün grupların diğer gruplar ile karşılaştırmaları verilmiş olup p manidarlık düzeyi dikkate alınmalıdır. Ayrıca ortalamalar arası fark sütunu incelendiğinde farkın olduğu ortalama değeri yanında (*) işareti ile belirtilmektedir. P manidarlık düzeyi 0.05'ten küçük olan satırlarda farklılığın iki gruptan kaynaklandığı yorumu yapılmaktadır.

Varyansların eşit olmaması ($p < 0.05$) halinde kullanılan bir testtir. Bu test dikkatli ve tutarlı karşılaştırmalar yapabilmesi nedeniyle homojen olmayan varyanslarda sıkça kullanılan bir testtir. Varyansların eşit olmaması halinde kullanılan testlere çoklu aralık testi de denir (Akt. Kayri, 2009). Tamhane's T2 testi sonuç tablosu incelendiğinde Scheffe ile benzer olarak bütün grupların diğer gruplar diğer gruplar ile karşılaştırılarak farkın hangi gruplar arasında olduğunu göstermektedir. Farklılığın olduğu satırda ortalamalar arası fark sütununda (*) işareti olan değerler anlamlı farklılık göstermektedir ve p manidarlık sütunu da 0.05'ten küçük ise farkın kaynağı satıra karşılık gelen gruplardır.

Tutum puanları ile demografik değişkenler karşılaştırıldığında farklı istatistiki yöntemlere başvurulmuştur. Araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile demografik değişkenler arasındaki farklılığa bakılmak üzere uygulanan yöntemler şunlardır;

- Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere “Bağımsız Gruplar T-Testi”
- Öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile ailelerinde ya da yakın çevrelerinde öğretmen olup olmaması değişkeni arasındaki farklılığı belirlemek üzere “Bağımsız Gruplar T-Testi”,
- Öğretmen adaylarının tutum puanlarının yaş aralıklarına göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA),
- Yaş aralıkları ile tutum puanları arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla “Varyansların Homojenliği Testi” ve “Scheffe Testi”,
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının sınıf düzeylerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)”
- Öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile tutum puanları arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla “Varyansların Homojenliği Testi” ve “Scheffe Testi”,

- Öğretmen adaylarının tutum puanlarının öğrenim gördükleri tercih etme sıralarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA),
- Adayların öğrenim gördükleri bölümleri tercih etme sıraları ile tutum puanları arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla “Varyansların Homojenliği Testi” ve “Scheffe Testi”,
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mezun oldukları lise türü arasındaki farklılığı incelemek amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA),
- Adayların aile gelir durumu ile mesleğe yönelik tutum puanları arasında farklılığın olup olmadığını incelemek üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)”,
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının anne ve baba eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” ve anlamlı çıkan sonuçlar için “Varyansların Homojenliği Testi”,
- Adayların tutumlarının annelerinin hangi eğitim durumuna göre farklılaştığını belirlemek üzere “Tamhane’s T2 Testi”, babalarının hangi eğitim durumlarına göre tutumlarının farklılaştığını belirlemek üzere “Scheffe Testi”,
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öğretmenlik mesleğini seçme nedeni değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek üzere “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)”,
- Adayların tutumları ile mesleği seçme nedenleri arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla “Varyansların Homojenliği Testi” ve “Tamhane’s T2 Testi”,
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile daha önce yaşadığı yerleşim yerinin anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” analizleri ve çözümlenmeleri uygulanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde katılımcılarla ilgili demografik özellikler ile farklı değişkenler arasındaki ilişkiler tablolar halinde yer almakta ve gerekli istatistikî işlemler ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

4.1. Kişisel Bilgilere Yönelik Frekans ve Yüzdeler

Bu bölümde araştırmaya katılan öğretmen adaylarının frekans ve yüzdeleri tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 1 (Cinsiyet)

Gruplar (Cinsiyet)	N	%
Erkek	112	23,3
Kadın	368	76,7
Toplam	480	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların sayısal olarak yüzde dağılımları Tablo 2’de verilmiştir. Bu bilgilere göre araştırmaya katılan 480 öğretmen adayından 368’i (%76,7) kadın, 112’si (%23,3) erkektir.

Araştırmanın devamında genel olarak öğretmen adaylarının hem genel durumları hem de öğrenim gördükleri bölümler bazında değerlendirilecekleri için diğer bulgular öğrenim gördükleri bölümlerin kendi içerisindeki dağılımları ile birlikte sunulacaktır.

Tablo 3. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 2 (Okuduğu Bölüm - Cinsiyet)

Gruplar (Bölüm-Cinsiyet)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	Erkek	44	19,6
	Kadın	180	80,4
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	Erkek	68	26,6
	Kadın	188	73,4
	Toplam	256	100,0

Tablo 3’de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümler bazında cinsiyet değişkenleri verilmiştir. Bu bilgilere göre araştırmaya katılan 224 Fen Bilgisi Öğretmenliği adayından 180’i (%80,4) kadın, 44’ü (19,6) erkektir. Sınıf Öğretmenliği kapsamında ise araştırmaya katılan 256 öğretmen adayından 188’i (%73,4) kadın, 68’i (%26,6) erkek adaydır.

Tablo 3’den elde edilen bulgulara göre her iki bölüm için de katılımcıların büyük bir çoğunluğu kadın adaylardan oluşmaktadır.

Tablo 4. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 3 (Okuduğu Bölüm – Yaş Aralığı)

Gruplar (Bölüm - Yaş Aralığı)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	18-20	148	66,1
	21-23	70	31,3
	24-26	6	2,7
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	18-20	154	60,2
	21-23	92	35,9
	24-26	10	3,9
	Toplam	256	100,0

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan adaylardan Fen Bilgisi öğretmen adaylarının 148'i (%66,1) 18-20 yaş aralığında, 70'i (%33,3) 21-23 yaş aralığında ve 6'sı (2,7) 24-26 yaş aralığındadır. Sınıf öğretmen adaylarının ise 154'ü (%60,2) 18-20 yaş aralığında, 92'si (%35,9) 21-23 yaş aralığında ve 10'u (%3,9) 24-26 yaş aralığındadır.

Tablo 4'ten elde edilen bulgulara göre her iki bölümünde katılımcıların yaş aralıkları çoğunlukla 18-20 aralığındadır.

Tablo 5. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 4 (Okuduğu Bölüm – Sınıf Düzeyi)

Gruplar (Bölüm – Sınıf Düzeyi)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	1.Sınıf	57	25,4
	2.Sınıf	68	30,4
	3.Sınıf	50	22,3
	4.Sınıf	49	21,9
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	1.Sınıf	76	29,7
	2.Sınıf	63	24,6
	3.Sınıf	54	21,1
	4.Sınıf	63	24,6
	Toplam	256	100,0

Tablo 5'te görüldüğü üzere katılımcıların sınıf düzeyleri Fen Bilgisi öğretmen adaylarının 57'si (%25,4) 1.sınıf, 68'i (%30,4) 2. sınıf, 50'si (%22,3) 3. sınıf ve 49'u (%21,9) 4. sınıf öğrencisidir. Sınıf öğretmen adaylarının ise 76'sı (%29,7) 1. sınıf, 63'ü (24,6) 2. sınıf, 54'ü (%21,1) 3. sınıf ve 63'ü (24,6) 4. sınıf öğrencisidir.

Tablo 5'teki verilere göre her iki bölümde de sınıf düzeylerindeki katılım sayıları birbirine yakındır.

Tablo 6. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 5 (Okuduğu Bölüm – Tercih Sırası)

Gruplar (Bölüm – Tercih Sırası)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	1-5	118	52,7
	6-10	54	24,1
	11-15	25	11,2
	16+	27	12,1
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	1-5	146	57,0
	6-10	57	22,3
	11-15	20	7,8
	16+	33	12,9
	Toplam	256	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların tercih sıralamalarına ait frekans dağılımları Tablo 6'da verilmiştir. Bu verilere göre Fen Bilgisi Öğretmenliği Bölümünü seçen adayların 118'i (52,7) 1-5 tercih sırasında, 54'ü (%24,1) 6-10 tercih sırasında, 25'i (%11,2) 11-15 tercih sırasında ve 27'si (%12,1) 16 ve sonrası tercih sırasında bölümlerini tercih etmişlerdir. Sınıf Öğretmenliği Bölümünü seçen adayların da 146'sı (%57,0) 1-5 tercih sırasında, 57'si (%22,3) 6-10 tercih sırasında, 20'si (%7,8) 11-15 tercih sırasında ve 33'ü (%12,9) 16 ve sonrası tercih sırasında bölümlerini tercih etmişlerdir.

Alınan bilgiler ışığında her iki bölüm öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu bölümünü ilk 5 tercih (1-5) arasında seçmiştir.

Tablo 7. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 6 (Okuduğu Bölüm – Lise Türü)

Gruplar (Bölüm – Lise Türü)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	Genel/Anadolu Lisesi	177	79,0
	Öğretmen Lisesi	29	12,9
	Diğer	18	8,0
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	Genel/Anadolu Lisesi	174	68,0
	Öğretmen Lisesi	53	20,7
	Diğer	29	11,3
	Toplam	256	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların mezun oldukları liselere göre frekans dağılımları Tablo 7’de verilmiştir. Elde edilen bilgilere göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının 177’si (%79,0) Genel/Anadolu Lisesi, 29’u (12,9) Öğretmen Lisesi ve 18’i (%8,0) Diğer Lise türünden mezun olmuşlardır. Sınıf öğretmen adaylarının ise 174’ü (%68,0) Genel/Anadolu Lisesi, 53’ü (%20,7) Öğretmen Lisesi ve 29’u (%11,3) Diğer Lise türünden mezun olmuşlardır.

Elde edilen bilgiler ışığında her iki bölümde de öğrenim gören öğrencilerin büyük bir bölümü Genel/Anadolu Liselerinden mezun olmuşlardır.

Tablo 8. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 7 (Okuduğu Bölüm – Ailede Öğretmen Varlığı)

Gruplar (Bölüm – Ailede Öğretmen)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	Var	176	78,6
	Yok	48	21,4
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	Var	188	73,4
	Yok	68	26,6
	Toplam	256	100,0

Tablo 8’de katılımcıların ailesinde ya da yakın çevresinde öğretmen olup olmama durumlarına göre frekans ve yüzde dağılımlar yer almaktadır. Bu bilgilere göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının 176’sının (%78,6) aile veya yakın çevresinde öğretmen varken 48’inin (%21,4) aile veya yakın çevresinde öğretmen yoktur. Sınıf öğretmen adayları incelendiğinde adayların 188’inin (%73,4) aile veya yakın çevresinde öğretmen varken 68’inin (%26,6) öğretmen yakını bulunmamaktadır.

Bu bilgiler ışığında araştırmaya katılan adayların büyük bir çoğunluğunun ailesinde veya yakın çevresinde öğretmen bulunmaktadır.

Tablo 9. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 8 (Okuduğu Bölüm – Gelir Düzeyi)

Gruplar (Bölüm – Gelir Düzeyi)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	800-1500TL	73	32,6
	1501-2000TL	61	27,2
	2001-3000TL	49	21,9
	3001-4000TL	24	10,7
	4001+	17	7,6
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	800-1500TL	92	35,9
	1501-2000TL	62	24,2
	2001-3000TL	57	22,3
	3001-4000TL	25	9,8
	4001+	20	7,8
	Toplam	256	100,0

Katılımcıların gelir düzeylerine ait bilgiler Tablo 9’da yer almaktadırlar. Bu bilgilere göre katılımcıların gelir düzeyleri; Fen Bilgisi öğretmen adaylarının 73’ü (%32,6) 800-1500 TL arasında, 61’i (%27,2) 1501-2000 TL arasında, 49’u (%21,9) 2001-3000 TL arasında, 24’ü (%10,7) 3001-4000 TL arasında ve 17’si (%7,6) 4000 TL ve üzeri gelir düzeyine sahipken, Sınıf öğretmen adaylarının 92’si (%35,9) 8000-1500 TL arasında, 62’si (%24,2) 1501-2000 TL arasında, 57’si (%22,3) 2001-3000 TL arasında, 25’i (%9,8) 3001-4000 TL arasında ve 20’si (%7,8) 4000 TL ve üzeri gelir düzeyine sahiptir.

Elde edilen bilgilere göre katılımcıların aile gelir düzeyi genel olarak 800-3000 TL arasında yoğunlaşmıştır. Katılımcıların büyük bölümünün gelir durumu orta düzeydedir.

Tablo 10. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 9 (Okuduğu Bölüm – Anne Öğrenim Düzeyi)

Gruplar (Bölüm – Anne Öğrenim)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	İlkokul	102	45,5
	Ortaokul	49	21,9
	Lise	49	21,9
	Üniversite	16	7,1
	Hiçbiri	8	3,6
	Toplam	224	100,0
	Sınıf Öğrt.	İlkokul	128
Ortaokul		44	17,2
Lise		42	16,4
Üniversite		17	6,6
Hiçbiri		25	9,8
Toplam		256	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların anne eğitim durumları Tablo 10’da verilmiştir. Tablodan elde edilen bulgular ışığında Fen Bilgisi öğretmen adaylarının annelerinin 102’si (%45,5) ilkokul, 49’u (%21,9) ortaokul, 49’u (%21,9) lise ve 16’sı (%7,1) üniversite öğrenim düzeyindedir. Ayrıca katılımcıların annelerinin 8’i (%3,6) hiçbir öğrenim durumu bulunmamaktadır. Sınıf öğretmen adaylarının annelerinin ise 128’i (%50) ilkokul, 44’ü (%17,2) ortaokul, 42’si (%16,4) lise ve 17’si (%6,6) üniversite öğrenim düzeyindedir. Ayrıca katılımcıların annelerinin 25’i (%9,8) hiçbir öğrenim durumu bulunmamaktadır.

Tablo 10 incelendiğinde öğretmen adaylarının annelerinin eğitim durumları ilkokul seviyesinde yoğunluk göstermektedir.

Tablo 11. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 10 (Okuduğu Bölüm – Baba Öğrenim Düzeyi)

Gruplar (Bölüm – Baba Eğitim)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	İlkokul	86	38,4
	Ortaokul	41	18,3
	Lise	55	24,6
	Üniversite	42	18,8
	Hiçbiri	-	0,0
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	İlkokul	82	32,0
	Ortaokul	57	22,3
	Lise	67	26,2
	Üniversite	44	17,2
	Hiçbiri	6	2,3
	Toplam	256	100,0

Araştırmaya katılan katılımcıların baba öğrenim durumları Tablo 11’de verilmiştir. Tablodan elde edilen bilgilere göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının babalarının 86’sı (%38,4) ilkokul, 41’i (%18,3) ortaokul, 55’i (%24,6) lise ve 42’si (%18,8) üniversite öğrenim düzeyindedir. Sınıf öğretmen adaylarının babalarının ise 82’si (%32,0) ilkokul, 57’si (%22,3) ortaokul, 67’si (%26,2) lise ve 44’ü (%18,8) üniversite öğrenim düzeyindedir. Ayrıca sınıf öğretmen adaylarının babalarının 6’sının da (%2,3) hiçbir öğrenim durumu bulunmamaktadır.

Elde edilen bulgulara göre genel olarak baba eğitim durumları her iki bölüm için sayısal olarak birbirine yakındır.

Tablo 12. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 11 (Okuduğu Bölüm – Meslek Seçme Nedeni)

Gruplar (Bölüm - Meslek Seçme Nedeni)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	Hayalimdeki Meslek	73	32,6
	Açıkta Kalmamak	46	20,5
	Saygınlık	34	15,2
	Aile Baskısı	13	5,8
	Diğer	58	25,9
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	Hayalimdeki Meslek	92	35,9
	Açıkta Kalmamak	70	27,3
	Saygınlık	34	13,3
	Aile Baskısı	13	5,1
	Diğer	47	18,4
	Toplam	256	100,0

Tablo 12’de katılımcıların öğretmenlik mesleğini seçme nedenlerinin frekans dağılımları yer almaktadır. Bu bilgilere göre öğretmenlik mesleğini seçme nedenleri açısından Fen Bilgisi öğretmen adaylarının 73’ü (%32,6) hayalimdeki meslek, 46’sı (%20,5) açıkta kalmamak, 34’ü (%15,2) saygınlık, 13’ü (%5,8) aile baskısı ve 58’i (%25,9) diğer nedenlerden dolayı öğretmenlik mesleğini seçtiği bilgisine ulaşılmıştır. Sınıf öğretmen adaylarının ise 92’si (%35,9) hayalimdeki meslek, 70’i (%27,3) açıkta kalmamak, 34’ü (%13,3) saygınlık, 13’ü (%5,1) aile baskısı ve 47’si (%18,4) diğer nedenlerden dolayı öğretmenlik mesleğini seçtikleri bilgisine ulaşılmaktadır.

Elde edilen bilgiler ışığında katılımcıların genel olarak mesleği bilerek ve isteyerek hayallerindeki meslek olduğu için seçtikleri ancak açıkta kalmamak için seçenlerin de yadsınamayacak çoklukta oldukları görülmektedir.

Tablo 13. Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri 12 (Okuduğu Bölüm – Yerleşim Birimi)

Gruplar (Bölüm – Yerleşim Birimi)		N	%
Fen Bilgisi Öğrt.	Köy	31	13,8
	İlçe Merkezi	101	45,1
	İl Merkezi	92	41,1
	Toplam	224	100,0
Sınıf Öğrt.	Köy	46	18,0
	İlçe Merkezi	106	41,4
	İl Merkezi	104	40,6
	Toplam	256	100,0

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının üniversiteye gelmeden önceki yerleşim yerleri Tablo 13'te yer almaktadır. Tablodaki bilgilere göre önceki yerleşim birimi bakımından Fen bilgisi öğretmen adaylarının 31'i (%13,8) köy, 101'i (%45,1) ilçe merkezi ve 92'si (%41,1) il merkezinde yaşamaktadır. Sınıf öğretmen adaylarının ise 46'sı (%18,0) köy, 106'sı (%41,4) ilçe merkezi ve 104'ü (%40,6) il merkezinde yaşamaktadırlar.

Tablodan elde edilen bilgilerden hareketle katılımcıların büyük bir bölümünün ilçe ve il merkezlerinde yaşadıkları belirlenmiştir.

4.2. Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesine Ait Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde öğretmen adaylarının, uygulanan Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeğine (ÖMYTÖ) verdikleri cevaplar ve aldıkları puanların, Kişisel Bilgi Formunda yer alan demografik özelliklerine göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının tutumları ile uygulanan ölçekten aldıkları puanlar Tablo 14'te verilmiştir. Tutum puanları ile öğrenim gördükleri bölümleri

farklı değişken olarak alınsa da diğer değişkenlerde de okudukları bölümler kendi içerisinde ayrı ayrı hesaplanacaktır.

Tablo 14. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanlarının Okudukları Bölüme Göre İncelenmesi

Gruplar (Bölüm – Tutum Puanı)		N	Min.	Maks.	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	Tutum Puanı	224	65,00	170,00	136,85	23,67
Sınıf Öğrt.	Tutum Puanı	256	34,00	170,00	134,25	27,07

Tablo 14'ten elde edilen bulgulara göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanlarının ortalaması 136,85 ve standart sapması 23,67 iken Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanlarının ortalaması 134,25, standart sapması 27,07'dir.

Tablo 14'ten elde edilen bulgular ışığında her iki bölümde öğrenim gören öğretmen adaylarının tutum puanları ortalamaları birbirine yakındır. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları tam olarak “Çoğunlukla Katılıyorum” düzeyindeyken Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanları “Orta Düzeyde Katılıyorum”dan Çoğunlukla Katılıyorum'a doğru” ve “Çoğunlukla Katılıyorum” seviyesine oldukça yakındır. Buradan hareketle her iki bölümde öğrenim gören öğretmen adaylarının tutum puanları olumlu ve oldukça yüksektir.

Tablo 15. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Cinsiyetleri Arasındaki Farklılığa Ait Bağımsız Gruplar T-Testi Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum-Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Kadın	44	135,34	24,84	222	-0,470	0,639
	Erkek	180	137,22	23,43			
Sınıf Öğrt.	Kadın	68	123,32	30,95	98,80	-3,583	0,001
	Erkek	188	138,21	24,43			

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tutum puanları ile cinsiyetleri arasındaki farkın okudukları bölümler kapsamındaki t-testi sonuçları Tablo 15'te yer almaktadır. Tablo 15'e göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. ($t = -0,470$, $p > 0,05$). Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanları ile cinsiyetleri arasında ise anlamlı bir fark bulunmuştur. ($t = -3,583$, $p < 0,05$).

Elde edilen bulgulardan hareketle Sınıf öğretmen adaylarının cinsiyetleri ve tutum puanları arasındaki fark incelendiğinde kadın adayların tutum puanı ortalaması (138,21), erkek adayların tutum puanı ortalamasına (123,32) göre daha yüksektir. Buradan kadın adayların erkek adaylara göre daha olumlu tutum sahibi olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 16. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Ailelerinde ya da Çevrelerinde Öğretmen Olup Olmaması Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Bağımsız Gruplar T-Testi Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum-Ailede Öğretmen	N	\bar{X}	Ss	Sd	t	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Var	176	136,71	24,43	222	-0,167	0,868
	Yok	48	137,35	20,89			
Sınıf Öğrt.	Var	188	133,30	27,76	254	-0,940	0,348
	Yok	68	136,90	25,06			

Tablo 16’da araştırmaya katılan öğretmen adaylarının okudukları bölümlere bağlı olarak tutum puanları ile ailelerinde ya da yakın çevrelerinde öğretmen olup olmaması durumu arasındaki farklılığı incelemek amacıyla t-testi sonuçları yer almaktadır.

Tabloda elde edilen bilgilere göre hem Fen Bilgisi hem de Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanları ile ailelerinde öğretmen olup olmaması arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($p > 0,05$). Dolayısı ile öğretmen adaylarının ailesinde ya da yakın çevresinde öğretmen olması ya da olmaması tutumlarını etkilememektedir.

Tablo 17. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Yaş Aralığı Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Yaş	N	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	18-20	148	132,84	24,05
	21-23	70	145,87	20,56
	24+	6	130,50	22,04
	Toplam	224	136,85	23,67
Sınıf Öğrt.	18-20	154	135,88	27,28
	21-23	92	131,09	25,72
	24+	10	138,30	35,40
	Toplam	256	134,25	27,07

ANOVA

Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	8321,388	2	4160,694		
	Gruplar İçi	116619,451	221	527,690	7,885	0,000
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	1495,196	2	747,598		
	Gruplar İçi	185303,300	253	732,424	1,021	0,362
	Toplam	186798,496	255			

Tablo 17’de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tutum puanları ile yaşları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA testi sonuçları ve gruplara ait betimleyici istatistikler yer almaktadır. Tablodaki

bilgilere göre Sınıf öğretmen adaylarının yaş grupları ile tutum puanları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($F=1,021$, $p>0,05$). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile yaş grupları arasında ise anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla hangi Post Hoc analizinin yapılacağına karar verebilmek için varyansların homojenliği denetlenmiştir (Tablo 18). Fen Bilgisi öğretmen adayları için varyansların homojen olduğu ortaya konulmuştur ($L=2,757$, $p>0,05$). Buna bağlı olarak varyansların eşitliğinde kullanılan ve farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak amacıyla Scheffe çoklu karşılaştırma analizi uygulanmış ve sonuçları Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Yaş Aralığı Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Scheffe Testi Sonuçları.

Varyansların Homojenliği					
Gruplar (Bölüm)	Levene	df 1	df 2	p	
Fen Bilgisi Öğrt.	2,757	2	221	0,066	
Sınıf Öğrt.	0,168	2	253	0,845	
Scheffe Testi					
Bölüm	Grup İ (Yaş)	Grup J (Yaş)	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	p
Fen Bilgisi Öğrt.	18-20	21-23	-13,03*	3,33	0,001
		24-26	2,34	9,57	0,971
	21-23	18-20	13,03*	3,33	0,001
		24-26	15,37	9,77	0,292
	24-26	18-20	-2,34	9,57	0,971
		21-23	-15,37	9,77	0,292

*Ortalamalar arası anlamlılık $p<0,05$

Tablo 17’de elde edilen bulgular ışığında Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tablo 17 ve 18’e bağlı olarak yapılan testler sonucunda Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile yaş grupları arasında 18-20 ve 21-23 yaş gruplarında anlamlı farklılık saptanmıştır.

Elde edilen bulgulara göre de 18-20 ve 21-23 yaş grupları arasında ve 21-23 yaş grubu lehine anlamlı bir farklılığın olduğu ortaya konulmuştur.

Tablo 19. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Sınıf Düzeyi Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Sınıf	N	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	1.Sınıf	57	137,12	19,31
	2.Sınıf	68	130,15	23,98
	3.Sınıf	50	139,92	26,83
	4.Sınıf	49	142,69	22,84
	Toplam	224	136,85	23,67
Sınıf Öğrt.	1.Sınıf	76	135,80	29,88
	2.Sınıf	63	131,41	26,39
	3.Sınıf	54	134,63	30,13
	4.Sınıf	63	134,90	21,18
	Toplam	256	134,25	27,07

ANOVA

Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	5204,081	3	1734,694		
	Gruplar İçi	119736,758	220	544,258	3,187	0,025
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	725,166	3	241,722		
	Gruplar İçi	186073,330	252	738,386	0,327	0,806
	Toplam	186798,496	255			

Yapılan araştırmalar sonucunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek için yapılan ANOVA testi ve gruplara ait betimleyici istatistikle Tablo 19’da yer almaktadır. Tablodaki sonuçlara göre tutum puanları ile sınıf düzeyleri arasında Sınıf öğretmen adaylarında bir farklılık gözlenmemiştir($F=0,327$, $p>0,05$). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ise mesleğe yönelik tutum puanları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur($F=3,187$, $p<0,05$). Fen Bilgisi öğretmen adaylarındaki bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için önce varyansların homojenliğine bakılıp uygun Post Hoc analizi sonucu Tablo 20’de yer almaktadır.

Tablo 20. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Sınıf Düzeyi Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Scheffe Testi Sonuçları.

Varyansların Homojenliği						
Gruplar (Bölüm)	Levene	df 1	df 2	p		
Fen Bilgisi Öğrt.	2,125	3	220	0,098		
Sınıf Öğrt.	2,627	3	252	0,051		
Scheffe Testi						
Bölüm	Grup İ (Sınıf)	Grup J (Sınıf)	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	p	
Fen Bilgisi Öğrt.	1.Sınıf	2.Sınıf	6,98	4,19	0,430	
		3.Sınıf	-2,80	4,52	0,944	
		4.Sınıf	-5,57	4,54	0,682	
		2.Sınıf	1.Sınıf	-6,98	4,19	0,430
	2.Sınıf	3.Sınıf	-9,77	4,35	0,171	
		4.Sınıf	-12,55*	4,37	0,044	
		3.Sınıf	1.Sınıf	2,80	4,52	0,944
			2.Sınıf	9,77	4,35	0,171
	4.Sınıf		-2,77	4,69	0,950	
	4.Sınıf	1.Sınıf	5,57	4,54	0,682	
		2.Sınıf	12,55*	4,37	0,044	
		3.Sınıf	2,77	4,69	0,950	

*Ortalamalar arası anlamlılık $p<0,05$

Tablo 19’da ANOVA sonucunda elde edilen bulgular ışığında Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Tablo 20’de bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için hangi Post Hoc analizinin yapılmasına karar verebilmek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği testi uygulanmıştır ve varyansların homojen olduğu sonucuna ulaşılmıştır(L=2,125, p>0,05). Bu sonuca uygun olarak Tablo 20’deScheffe testi uygulanmıştır ve Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile sınıf düzeyleri arasında 2. Ve 4. Sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

Elde edilen bu veriler ışığında Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile 2. Ve 4. Sınıflar arasında 4. Sınıflar lehine anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 21. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Bölümü Tercih Sırası Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Tercih Sırası	N	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	1-5	118	138,33	23,50
	6-10	54	134,65	22,47
	11-15	25	135,96	25,80
	16+	27	135,59	25,60
	Toplam	224	136,85	23,67
Sınıf Öğrt.	1-5	146	136,47	25,64
	6-10	57	134,82	26,10
	11-15	20	140,25	22,99
	16+	33	119,85	33,06
	Toplam	256	134,25	27,07

ANOVA

Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	582,936	3	194,312	0,344	0,794
	Gruplar İçi	124357,904	220	565,263		
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	8299,929	3	2766,643	3,906	0,009
	Gruplar İçi	178498,567	252	708,328		
	Toplam	186798,496	255			

Tablo 21’de araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile okudukları bölümü tercih etme sıraları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla uygulanan ANOVA testi ve gruplara ait betimleyici istatistikler yer almaktadır. ANOVA testi sonucu incelendiğinde Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile tercih sıraları arasında anlamlı bir fark bulunmazken ($F=0,344, p>0,05$), Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile bölümü tercih sırası değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=3,906, p<0,05$).

Elde edilen bu bulgulardan hareketle Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanlarının hangi tercih sıralarında farklılaştığını belirlemek amacıyla öncelikle varyansların homojenliği testi, daha sonra sonuca uygun olarak uygun Post Hoc analizi Tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Bölümü Tercih Sırası Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Scheffe Testi Sonuçları.

Varyansların Homojenliği					
Gruplar (Bölüm)	Levene	df 1	df 2	p	
Fen Bilgisi Öğrt.	0,210	3	220	0,889	
Sınıf Öğrt.	2,395	3	252	0,069	
Scheffe Testi					
Bölüm	Grup İ (Tercih)	Grup J (Tercih)	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	p
Sınıf Öğrt.	1-5	6-10	1,64	4,16	0,984
		11-15	-3,78	6,35	0,949
		16+	16-62*	5,13	0,016
	6-10	1-5	-1,64	4,16	0,984
		11-15	-5,43	6,92	0,893
		16+	14,98	5,82	0,088
	11-15	1-5	3,78	6,35	0,949
		6-10	5,43	6,92	0,893
		16+	20,40	7,54	0,065
	16+	1-5	-16,62*	5,13	0,016
		6-10	-14,98	5,82	0,088
		11-15	-20,40	7,54	0,065

*Ortalamalar arası anlamlılık $p < 0,05$

Tablo 21'deki ANOVA sonucuna bağlı olarak Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanlarının bölümü tercih sıralarına göre anlamlı biçimde farklılaştığı saptanmıştır. Tablo 22'de elde edilen veriler ışığında Sınıf öğretmen adaylarına ait varyansların homojenliği testinde varyanslar homojendir sonucuna ulaşılmıştır ($L=2,395$, $p > 0,05$). Bu sonuca uygun olarak yapılan Post-Hoc analizlerinden Scheffe testinin sonuçlarına göre, Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanları tercih sıralamalarına göre tercih sırası 1-5 ve 16+ olan gruplar arasında farklılık olduğu saptanmıştır.

Tablodan elde edilen bulgular ışığında tutum puanları ile tercih sırası arasında 1-5 ve 16+ tercih yapan adaylar arasında tercih sırası ilk 5 tercih (1-5) arasında olan adaylar lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla tercih sırası ilk 5 tercih arasında olan adayların daha olumlu tutum sahibi olduğu ortaya konulmuştur.

Tablo 23. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Mezun Oldukları Lise Türü Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Lise Türü	N	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	Genel/Anadolu Lisesi	177	137,07	24,09
	Öğretmen Lisesi	29	130,52	23,76
	Diğer	18	144,89	16,59
	Toplam	224	136,85	23,67
Sınıf Öğrt.	Genel/Anadolu Lisesi	174	133,98	28,05
	Öğretmen Lisesi	53	138,28	20,69
	Diğer	29	128,55	30,84
	Toplam	256	134,25	27,07

ANOVA

Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	2334,634	2	1167,317		
	Gruplar İçi	122606,206	221	554,779	2,104	0,124
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	1816,661	2	908,330		
	Gruplar İçi	184981,835	253	731,153	1,242	0,290
	Toplam	186798,496	255			

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tutum puanları ile mezun oldukları lise türü arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve betimsel istatistikler Tablo 23’de yer almaktadır. Tabloda yer alan ANOVA testinin sonucuna göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mezun oldukları lise türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p>0,05$).

Tablo 24. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Aile Gelir Düzeyi Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Gelir Düzeyi	N	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	800-1500TL	73	136,85	23,12
	1501-2000TL	61	133,49	21,84
	2001-3000TL	49	135,27	27,89
	3001-4000TL	24	142,38	20,71
	4001+	17	145,65	22,02
	Toplam	224	136,85	23,67
Sınıf Öğrt.	800-1500TL	92	135,09	28,75
	1501-2000TL	62	135,63	22,66
	2001-3000TL	57	131,81	25,95
	3001-4000TL	25	140,12	24,31
	4001+	20	125,80	36,69
	Toplam	256	134,25	27,07

ANOVA

Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	2859,193	4	714,798		
	Gruplar İçi	122081,647	219	557,450	1,282	0,278
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	2812,007	4	703,002		
	Gruplar İçi	183986,489	251	733,014	0,959	0,431
	Toplam	186798,496	255			

Tablo 24'ten de anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile aile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılığın varlığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmış ve değişkenle ilgili betimsel istatistikler belirlenmiştir. Yapılan istatistiki işlemler

sonucunda hem Fen Bilgisi öğretmen adaylarının hem de Sınıf öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile aile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir($p>0,05$).

Tablo 25. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Anne Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Anne Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	İlkokul	102	135,82	21,08
	Ortaokul	49	136,20	25,78
	Lise	49	138,92	25,38
	Üniversite	16	139,31	27,57
	Hiçbiri	8	136,25	27,80
	Toplam	224	136,85	23,67
Sınıf Öğrt.	İlkokul	128	136,39	24,45
	Ortaokul	44	131,61	28,00
	Lise	42	141,86	24,19
	Üniversite	17	130,18	32,18
	Hiçbiri	25	117,96	33,17
	Toplam	256	134,25	27,07

ANOVA

Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	437,446	4	109,361	0,192	0,942
	Gruplar İçi	124503,394	219	568,509		
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	10239,022	4	2559,756	3,639	0,007
	Gruplar İçi	176559,474	251	703,424		
	Toplam	186798,496	255			

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının tutum puanları ile anne eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılığın olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bu değişkene bağlı betimsel istatistikler Tablo 25’te yer almaktadır. Tablodan da anlaşılacağı üzere Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile anne eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($F=0,192$, $p>0,05$). Sınıf öğretmen adaylarının ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile anne eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=3,639$, $p<0,05$).

Tablo 25’ten hareketle Sınıf öğretmen adaylarının tutumları ile anne eğitim durumlarının hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla uygun istatistiki işlemler Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Anne Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Tamhane’s T2 Testi Sonuçları.

Varyansların Homojenliği					
Gruplar (Bölüm)	Levene	df 1	df 2	p	
Fen Bilgisi Öğrt.	1,804	4	219	0,129	
Sınıf Öğrt.	3,198	4	251	0,014	

Tamhane T2 Testi					
Bölüm	Grup İ (Anne Öğrenim)	Grup J (Anne Öğrenim)	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	p
Sınıf Öğrt.	İlkokul	Ortaokul	4,78	4,74	0,978
		Lise	-5,47	4,31	0,904
		Üniversite	6,21	8,10	0,998
		Hiçbiri	18,43	6,98	0,123

Ortaokul	İlkokul	-4,78	4,74	0,978
	Lise	-10,24	5,63	0,529
	Üniversite	1,44	8,87	1,000
	Hiçbiri	13,65	7,86	0,609
Lise	İlkokul	5,47	4,31	0,904
	Ortaokul	10,24	5,63	0,529
	Üniversite	11,68	8,65	0,878
	Hiçbiri	23,90*	7,61	0,032
Üniversite	İlkokul	-6,21	8,10	0,998
	Ortaokul	-1,44	8,87	1,000
	Lise	-11,68	8,65	0,878
	Hiçbiri	12,22	10,24	0,937
Hiçbiri	İlkokul	-18,43	6,98	0,123
	Ortaokul	-13,65	7,86	0,609
	Lise	-23,90*	7,61	0,032
	Üniversite	-12,22	10,24	0,937

*Ortalamalar arası anlamlılık $p < 0,05$

Tablo 25'teki ANOVA sonucundan da anlaşılacağı üzere Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanları ile anne eğitim durumları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Tablo 26'da Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile anne öğrenim durumları arasındaki farklılığın hangi gruplar arasında farklılaştığına dair veriler yer almaktadır. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğuna karar verebilmek için uygun Post Hoc analizine karar vermek gereklidir. Bunun için varyansların homojenliği testi uygulanmış ve sonucunda varyansların homojen olmadığı belirlenmiştir. Varyansların homojen olmaması sebebiyle Post Hoc analizi olarak “Tamhane's T2” uygulanmıştır.

Yapılan analizler sonucunda tabloda da yer aldığı üzere Sınıf öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile anne eğitim durumları, annelerinin mezuniyet durumu “lise” ve “hiçbiri” olan gruplar arasında farklılaşmaktadır. Bu farklılaşma anneleri lise mezunu olan adayların daha olumlu tutum sahibi olduğunu ortaya koymuştur.

Tablo 27. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Baba Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Baba Eğitim Durumu	N	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	İlkokul	86	131,24	25,65
	Ortaokul	41	138,68	19,18
	Lise	55	138,93	22,95
	Üniversite	42	143,81	22,50
	Hiçbiri	-	-	-
	Toplam	224	136,85	23,67
Sınıf Öğrt.	İlkokul	82	133,39	28,00
	Ortaokul	57	133,21	26,74
	Lise	67	134,82	27,70
	Üniversite	44	136,18	26,53
	Hiçbiri	6	135,50	20,26
	Toplam	256	134,25	27,07

ANOVA

Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	5111,904	3	1703,968		
	Gruplar İçi	119828,935	220	544,677	3,128	0,027
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	317,614	4	79,404		
	Gruplar İçi	186480,882	251	742,952	0,107	0,980
	Toplam	186798,496	255			

Tablo 27’de araştırmaya katılan katılımcıların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının baba eğitim durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve gruplar hakkında betimsel istatistikler yer almaktadır. Tablodan (ANOVA) da anlaşılacağı üzere Sınıf öğretmen adaylarının tutumları ile baba eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($F=0,107$, $p>0,05$). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının ise öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile baba eğitim durumları arasında ANOVA sonucunda anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($F=3,128$, $p<0,05$).

Tablo 27’de elde edilen bulgulara göre Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutumları ile baba eğitim durumlarının hangi gruplarda farklılaştığını bulmak için yapılan Post Hoc analizi ve hangi Post Hoc analizi kullanılacağını belirlemek için yapılan varyansların homojenliği testi sonuçları Tablo 28’de yer almaktadır.

Tablo 28. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Baba Eğitim Durumu Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Scheffe Testi Sonuçları.

Varyansların Homojenliği					
Gruplar (Bölüm)	Levene	df 1	df 2	p	
Fen Bilgisi Öğrt.	1,791	3	220	0,150	
Sınıf Öğrt.	0,347	4	251	0,846	

Scheffe Testi					
Bölüm	Grup İ (Baba Öğrenim)	Grup J (Baba Öğrenim)	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	p
Fen Bilgisi Öğrt.	İlkokul	Ortaokul	-7,44	4,43	0,422
		Lise	-7,68	4,03	0,306
		Üniversite	-12,57*	4,39	0,045
	Ortaokul	İlkokul	7,44	4,43	0,422
		Lise	-0,24	4,82	1,000
		Üniversite	-5,13	5,12	0,801
	Lise	İlkokul	7,68	4,03	0,306
		Ortaokul	0,24	4,82	1,000
		Üniversite	-4,88	4,78	0,791

Üniversite	İlkokul	12,57*	4,39	0,045
	Ortaokul	5,13	5,12	0,801
	Lise	4,88	4,78	0,791

*Ortalamalar arası anlamlılık $p < 0,05$

Tablo 27’de ANOVA sonucu doğrultusunda Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanlarının adayların babalarının eğitim durumlarına göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 28’den de anlaşılacağı üzere Fen Bilgisi öğretmen adaylarına ait verilerde varyansların homojen olduğu tespit edilmiştir ($L=1,791$, $p > 0,05$). Buradan hareketle varyansların homojen olduğu durumlarda uygulanan Scheffe testi uygulanmış ve Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutumları ile baba eğitim durumları arasında babaları “ilkokul” ve “üniversite” mezunu olan adaylarda farklılık olduğu belirlenmiştir.

Elde edilen bulgularda bu farklılık, babalarının eğitim durumları “üniversite” olan adayların tutumlarının daha yüksek olduğu ortaya konulmuştur.

Tablo 29. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Mesleği Seçme Nedeni Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Meslek Seçme Nedeni	N	\bar{X}	Ss
Fen Bilgisi Öğrt.	Hayalimdeki Meslek	73	152,36	13,36
	Açıkta Kalmamak	46	122,39	25,23
	Saygınlık	34	138,65	21,19
	Aile Baskısı	13	125,15	24,47
	Diğer	58	130,36	22,92
	Toplam	224	136,85	23,67

Sınıf Öğrt.	Hayalimdeki Meslek	92	153,12	12,35
	Açıkta Kalmamak	70	114,51	27,05
	Saygınlık	34	142,59	17,73
	Aile Baskısı	13	108,69	27,75
	Diğer	47	127,77	25,52
	Toplam	256	134,25	27,07

ANOVA

Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	31498,289	4	7874,572		
	Gruplar İçi	93442,550	219	426,678	18,456	0,000
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	72853,896	4	18213,474		
	Gruplar İçi	113944,601	251	453,963	40,121	0,000
	Toplam	186798,496	255			

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile mesleği seçme nedenleri arasındaki farklılığı tespit etmek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonuçları Tablo 29’da verilmektedir. Tablo 29’da gruplarla ilgili betimsel istatistikler ve ANOVA sonuçları incelendiğinde hem Fen Bilgisi öğretmen adaylarının hem de Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile mesleği seçme nedenleri arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($F_{Fen}=18,456$, $p<0,05$ / $F_{Sınıf}=40,121$, $p<0,05$). Her iki grup için de bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan varyansların homojenliği ve buna bağlı olarak belirlenen Post Hoc analizleri Tablo 30’da yer almaktadır.

Tablo 30. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Mesleği Seçme Nedeni Değişkeni Arasındaki Farka Bağlı Olarak Varyansların Homojenliği ve Tamhane's T2 Testi Sonuçları.

Varyansların Homojenliği					
Gruplar (Bölüm)	Levene	df 1	df 2	p	
Fen Bilgisi Öğrt.	7,891	4	219	0,000	
Sınıf Öğrt.	10,432	4	251	0,000	

Tamhane T2 Testi					
Bölüm	Grup İ (Meslek Seçme Nedeni)	Grup J (Meslek Seçme Nedeni)	Ortalamalar Arası Fark	Standart Hata	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Hayalimdeki Meslek	Açıkta Kalmamak	29,96*	4,04	0,000
		Saygınlık	13,71*	3,96	0,012
		Aile Baskısı	27,20*	6,96	0,017
		Diğer	21,99*	3,39	0,000
	Açıkta Kalmamak	Hayalimdeki Meslek	-29,96*	4,04	0,000
		Saygınlık	16,26*	5,20	0,025
		Aile Baskısı	-2,76	7,74	1,000
		Diğer	-7,97	4,79	0,648
	Saygınlık	Hayalimdeki Meslek	-13,71*	3,96	0,012
		Açıkta Kalmamak	16,26*	5,20	0,025
		Aile Baskısı	13,49	7,70	0,634
		Diğer	8,28	4,72	0,581
	Aile Baskısı	Hayalimdeki Meslek	-27,20*	6,96	0,017
		Açıkta Kalmamak	2,76	7,74	1,000
		Saygınlık	-13,49	7,70	0,634
		Diğer	-5,21	7,42	0,999
	Diğer	Hayalimdeki Meslek	-21,99*	3,39	0,000
		Açıkta Kalmamak	7,97	4,79	0,648
		Saygınlık	-8,28	4,72	0,581
		Aile Baskısı	5,21	7,42	0,999

Sınıf Öğrt.	Hayalimdeki Meslek	Açıkta Kalmamak	38,61*	3,48	0,000
		Saygınlık	10,53*	3,30	0,026
		Aile Baskısı	44,43*	7,80	0,001
		Diğer	25,35*	3,94	0,000
	Açıkta Kalmamak	Hayalimdeki Meslek	-38,61	3,48	0,000
		Saygınlık	-28,07*	4,44	0,000
		Aile Baskısı	5,82	8,35	0,999
		Diğer	-13,25	4,93	0,081
	Saygınlık	Hayalimdeki Meslek	-10,53*	3,30	0,026
		Açıkta Kalmamak	28,07*	4,44	0,000
		Aile Baskısı	33,90*	8,28	0,009
		Diğer	14,82	4,80	0,028
	Aile Baskısı	Hayalimdeki Meslek	-44,43*	7,80	0,001
		Açıkta Kalmamak	-5,82	8,35	0,999
		Saygınlık	-33,90*	8,28	0,009
		Diğer	-19,07	8,55	0,326
Diğer	Hayalimdeki Meslek	-25,35*	3,94	0,000	
	Açıkta Kalmamak	13,25	4,93	0,081	
	Saygınlık	-14,82*	4,81	0,028	
	Aile Baskısı	19,07	8,55	0,326	

*Ortalamalar arası anlamlılık $p < 0,05$

Tablo 29’da ANOVA sonuçları doğrultusunda hem Fen Bilgisi hem de Sınıf öğretmen adaylarının tutum puanları ile meslek seçme nedenleri arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Tablo 30’da araştırmaya katılan Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile öğretmenliği seçme nedenlerinin hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek amacıyla yapılan Post Hoc analizi ve varyansların homojenliği analizi yer almaktadır. Varyansların homojenliği hangi Post Hoc analizini yapmamız gerektiği hakkında bilgi vermektedir. Tablo 29 incelendiğinde varyansların homojenliğinde her iki grubun da homojen olmadığı belirlenmiştir ($p_{fen} < 0,05$ ve $p_{sınıf} < 0,05$). Bu sonuca göre yapılan Post Hoc analizlerinden Tamhane’s T2 testi sonucunda hem Fen Bilgisi öğretmen adaylarından hem de Sınıf öğretmen adaylarından meslek nedenini “Hayalimdeki Meslek” olarak belirten adayların diğer nedenleri belirtenlerden daha olumlu tutuma sahip oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 31. Öğretmen Adaylarının Tutum Puanları ile Yerleşim Birimi Değişkeni Arasındaki Farklılığa Ait Betimleyici İstatistikler ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonucu.

Gruplar (Bölüm)	Tutum – Yerleşim Birimi	N	\bar{X}	Ss		
Fen Bilgisi Öğrt.	Köy	31	135,97	22,15		
	İlçe Merkezi	101	133,37	26,19		
	İl Merkezi	92	140,97	20,66		
	Toplam	224	136,85	23,67		
Sınıf Öğrt.	Köy	46	135,28	24,25		
	İlçe Merkezi	106	134,07	24,77		
	İl Merkezi	104	133,99	30,51		
	Toplam	256	134,25	27,07		
ANOVA						
Gruplar (Bölüm)	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p
Fen Bilgisi Öğrt.	Gruplar Arası	2809,524	2	1404,762	2,542	0,081
	Gruplar İçi	122131,315	221	552,630		
	Toplam	124940,839	223			
Sınıf Öğrt.	Gruplar Arası	59,642	2	29,821	0,040	0,960
	Gruplar İçi	186738,854	253	738,098		
	Toplam	186798,496	255			

Tablo 31’den de anlaşılacağı üzere yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) sonucunda araştırmaya katılan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile önceki yerleşim birimleri arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir ($F_{fen}=2,542$, $p>0,05$ / $F_{sınıf}=0,040$, $p>0,05$).

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgular ile ilgili yorumlar, tartışmalar ve araştırma sonuçları ışığında öneriler yer almaktadır. Araştırma sonuçları, amaçları ve yapılmış benzer araştırmalar ışığında sunulmuştur.

5.1. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırma, Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne derecede olduğunu ve tutumlarının çeşitli değişkenler (cinsiyet, yaş, sınıf, tercih sırası, mezun olduğu lise türü, ailede ya da yakın çevrede öğretmen olup olmaması, gelir düzeyi, anne-baba eğitim durumları, öğretmenliği seçme nedeni ve önceki yerleşim yeri) açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Veri toplama araçları (Kişisel Bilgi Formu ve ÖMYTÖ) aracılığıyla elde edilen veriler ve uygulanan istatistiksel işlemler sonucunda öğretmen adaylarının tutumlarının bazı değişkenlere göre farklılıklar gösterdiği saptanmıştır.

5.1.1. Birinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Öğretmen Adaylarının Tutumlarının Genel Durumu)

Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nden elde edilen sonuçlara göre araştırmaya katılan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutum puanlarının ortalamaları okudukları bölümler bazında incelendiğinde Fen Bilgisi öğretmen adaylarının toplam tutum puan ortalamaları 136,85 iken Sınıf öğretmen adaylarının toplam tutum puanları ortalamaları 134,25'tir. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutumları tam olarak "Çoğunlukla Katılıyorum" seviyesinde iken Sınıf öğretmen adaylarının tutumları "Çoğunlukla Katılıyorum" seviyesine oldukça yakın bir değerdedir. Bu da hem Fen Bilgisi hem de Sınıf öğretmen adaylarının tutumlarının olumlu ve yüksek düzeyde olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Literatürde yer alan diğer çalışmalarda ise sonuçlar farklılıklar göstermektedir. Çalışmanın sonucuyla benzerlik gösteren Terzi ve Tezci (2006), Kesim-Ayarcı (2007), Baykara-

Pehlivan (2008), Bulut (2009), İltar (2009), Eş (2010), Ömür ve Nartgün (2012), Özkan (2012), İlğan, Sevinç ve Arı (2013), Yılmaz (2015) ve Doğan-Genç (2016)'in çalışmalarında katılımcıların tutumlarının olumlu ve yüksek değerde (katılıyorum ve üzeri düzeyinde) olduğu belirtilmiştir. Serin vd. (2004) ve Dağ (2010)'ın çalışmasında tutum puanları “orta” düzeyde iken Ergin vd. (2006)'in araştırmasında genel durum “kararsızından katılıyorum doğru” olduğu saptanmıştır. Bulunan sonuçları aksine Gülsoy (2010) çalışmasında öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.1.2. İkinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Cinsiyet)

Çalışmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları cinsiyet değişkenine bağlı olarak incelendiğinde Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Buna benzer olarak literatürde yer alan bazı çalışmalarda (Çapa ve Çil (2000), Serin vd. (2004), Kılıç ve Bektaş (2008), Başbay, Ünver ve Bümen (2009), Bulut (2009), Özder, Konedralı ve Zeki (2010), Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın (2010), Gülsoy (2010), Eş (2010), Kartal ve Afacan (2012), Özkan (2012), İlğan, Sevinç ve Arı (2013), Tunçeli (2013), Nakip (2015) ve Doğan-Genç (2016)) da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmada aynı değişkene bağlı olarak Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında kız öğrencilerin daha yüksek ve olumlu tutumlara sahip oldukları sonucuna da ulaşılmıştır. Tanrıoğan (1997), Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006), Terzi ve Tezci (2007), Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), Baykara-Pehlivan (2008), Çapri ve Çelikkaleli (2008), Doğan ve Çoban (2009), Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu (2009), İltar (2009), Aksoy (2010), Dağ (2010), Tekerek ve Polat (2011), Pektaş ve Kamer (2011), Gökçe ve Sezer (2012), Ömür ve Nartgün (2012), Yılmaz (2015) ve Uca (2015), yaptıkları çalışmalarda araştırma sonucuyla paralel şekilde tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında kadın adaylar lehine anlamlı bir fark bulmuşlardır.

Kız adayların mesleğe daha yatkın olması ve mesleği daha severek yapması araştırmadaki sonuçları doğrulamıştır. Yine toplumumuzda yer alan “Öğretmenlik bayanlar için ideal meslektir.” Düşüncesi de araştırma sonucuyla doğrulanmıştır.

Bu sonuçların aksine Derman (2007) , araştırmasında öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile cinsiyetleri arasında erkek adaylar lehine bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.1.3. Üçüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Yaş Aralığı)

Araştırmaya katılan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları ile yaş aralıkları arasında da farklılık gözlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgularda Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile yaş grubu olarak 18-20 ile 21-23 yaş aralığında olan öğrenciler arasında bir farklılık olduğu ve 18-20 yaş grubundaki öğrencilerin daha olumlu tutum sahibi olduğu belirlenmiştir. 18-20 yaş arası Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının yüksek olması genç olan adayların daha olumlu tutuma sahip olduğunu göstermektedir. Buradan çıkan sonucun aksine Gülsoy (2010), öğretmen adaylarının tutumları ile yaşlarını karşılaştırdığında 18-20 ile 24+ yaş grupları arasında 24+ yaş grubu lehine anlamlı bir fark bulmuştur.

Sınıf öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile yaş değişkeni incelendiğinde ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bu sonuç, Aysu (2007), Afacan ve Kartal (2012), İlğan, Sevinç ve Arı (2013) ve Uca (2015)'nin araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir.

5.1.4. Dördüncü Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Sınıf Düzeyi)

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile sınıf düzeyleri karşılaştırıldığında Fen Bilgisi öğretmen adaylarında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın 2. ve 4. sınıf düzeyleri arasında ve 4. Sınıflar lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Mezun durumundaki Fen Bilgisi öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının yüksek olması öğretmenlik mesleğine geçişte bir avantaj sağlayacaktır. Kılıç ve Bektaş (2008), Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu (2009), Köğçe, Aydın ve Yıldız (2010), bu araştırmayla benzer bir sonuç elde ederken bu konu ile ilgili çok çeşitli sonuçlara ulaşılan çalışmalar da mevcuttur. Yılmaz (2015)'in araştırmasında da öğretmen adaylarının tutum puanları ile sınıf düzeyleri arasında 1-4 ve 2-4 sınıfları arasında ve 4.sınıflar aleyhine bir fark bulunmuştur. Çapa ve Çil (2000) araştırmasında tutum ile sınıf düzeyi arasında 3.

Sınıf öğrencilerinin daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Diğer araştırmaların aksine Pektaş ve Kamer (2011), tutum ile sınıf düzeyini karşılaştırmış ve 1. Sınıfların daha olumlu tutum sahibi oldukları sonucuna ulaşmışlardır.

Sınıf öğretmen adaylarının tutumları ile sınıf düzeyleri arasında ise anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Alan yazında yer alan Tanrıöğen (1997), Aysu (2007), Baykara-Pehlivan (2008), Dağ (2010), Özder, Konedralı ve Zeki (2010), Gülsoy (2010), Eş (2010), Tekerek ve Polat (2011), Gökçe ve Sezer (2012), Tunçeli (2013) ve Doğan-Genç (2016)'in çalışmalarında da araştırma sonucunu destekler nitelikte sonuçlar elde edilmiştir.

5.1.5. Beşinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum- Bölümü Tercih Sırası)

Öğretmen adaylarının okudukları bölümü tercih etme sıralarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına etkisi incelendiğinde Fen Bilgisi öğretmen adaylarının tutum puanları ile tercih sıraları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Elde edilen bu sonuç Çapa ve Çil (2000), Aysu (2007), Doğan ve Çoban (2009), Gülsoy (2010) ve Gökçe ve Sezer (2012)'in yaptıkları çalışmalarda elde ettikleri sonuçlar ile paralellik göstermektedir.

Fen bilgisi öğretmen adayları için elde edilen bu sonuç Serin vd. (2004)'nin çalışmalarıyla çelişmektedir. Serin vd. (2004)'nin araştırmaları sonucunda bölümünü son sıralarda tercih edenlerin tutumlarının ilk sıralarda tercih edenlere göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sınıf öğretmen adaylarının tutumları ile tercih sıraları incelendiğinde bölümünü ilk 5 tercih arasında (1-5) seçen öğrencilerin daha olumlu tutum sahibi olduğu ortaya konulmuştur. Elde edilen bu sonucun alan yazında yer alan Akpınar, Yıldız ve Ergin (2006), Derman (2007), Baykara-Pehlivan (2008), Kılıç ve Bektaş (2008), Köğçe, Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu (2009), Aydın ve Yıldız (2010) ve Doğan-Genç (2016)'in araştırmalarında elde ettikleri sonuçlarla uyumlu olduğu görülmektedir.

Öğretmenlik mesleğini ilk sırada tercih eden öğretmen adaylarının ortaöğretimden öğretmen olma hayaliyle geldiği, zor ve özverili bir meslek olan öğretmenliği daha severek yapabilecekleri sonucuna ulaşılabilir.

5.1.6. Altıncı Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Lise Türü)

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile mezun oldukları lise türü değişkeni açısından incelendiğinde Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının tutumları ile mezun oldukları lise türü değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Serin vd.(2004), Aysu (2007), Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), İlter (2009), Aksoy (2010), Dağ (2010), Eraslan ve Çakıcı (2011), Tekerek ve Polat (2011) ve Gökçe ve Sezer (2012)'in yaptıkları çalışmalar da araştırma sonucunda elde edilen sonuçları destekler niteliktedir.

Bu araştırmada bulunan sonucun aksine Yılmaz (2015) yaptığı araştırmada öğretmen adaylarının tutum puanları ile mezun oldukları lise türünü karşılaştırmış ve Sosyal, Meslek ve Fen Liselerinden mezun olan adayların diğer lise türlerinden mezun olanlara göre daha olumlu tutum sahibi oldukları sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanı sıra Kılıç ve Bektaş (2008) ile Pektaş ve Kamer (2011)'in çalışmalarında Anadolu Öğretmen Lisesi mezunu adayların daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Derman (2007) da, düz lise mezunlarının diğer lise türlerinden mezun olanlara göre daha olumlu tutum sahibi olduklarını belirtmiştir.

5.1.7. Yedinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Çevrede Öğretmen Varlığı)

Katılımcıların ailelerinde ya da yakın çevrelerinde öğretmen olup olmamasının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine etkisi incelendiğinde, araştırmaya katılan hem Fen Bilgisi hem de Sınıf öğretmen adaylarının tutumlarında anlamlı bir farklılığa sebep olmadığı ortaya konulmuştur. Literatürde elde edilen sonuca benzer olarak Serin vd. (2004), Aysu (2007), İlter (2009), Afacan ve Kartal (2012) ve Yılmaz (2015)'in çalışma sonuçları da yer almaktadır.

Araştırma sonucu, Eraslan ve Çakıcı (2011)'in çalışmalarında ailelerinde öğretmen olan adayların olmayanlara göre daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşıldığı için Eraslan ve Çakıcı (2011)'nin çalışmalarının sonucuyla çelişmektedir.

5.1.8. Sekizinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Aile Gelir Düzeyi)

Öğretmen adayların öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile aile gelir durumları arasındaki farklılık incelendiğinde, Fen Bilgisi ve Sınıf öğretmen adaylarının her ikisinin de tutumları ile aile gelir düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Serin vd. (2004), Baykara-Pehlivan (2008), Dağ (2010), Eş (2010), Gökçe ve Sezer (2012) ve Uca (2015) da araştırmalarında tutum ile gelir düzeyi arasında manidar bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Aile gelir durumu ile öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki farklılığı inceleyen İlter(2009), araştırmasının sonucunda gelir durumu düşük olan adayların yüksek olanlara göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.1.9. Dokuzuncu Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Anne Eğitim Durumu)

Anne eğitim durumlarının öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine etkisi incelendiğinde, Fen Bilgisi öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik tutumları ile anne eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Alanyazında yer alan benzer çalışmalardan; Serin vd. (2004), Aysu (2007), Derman (2007), Baykara-Pehlivan (2008), Doğan ve Çoban (2009), Köğçe, Aydın ve Yıldız (2010), Gülsoy (2010), Afacan ve Kartal (2012), İlğan, Sevinç ve Arı (2013), Nakip (2015) ve Doğan-Genç (2016)'in çalışmalarında elde ettikleri sonuçların da araştırma sonucunda elde edilen sonuçla uyumlu olduğu görülmektedir.

Araştırmanın bu sonucu, Pektaş ve Kamer (2011)'in araştırmalarının sonucu ile çelişmektedir. Pektaş ve Kamer (2011)'in çalışmalarında anneleri üniversite mezunu olan adayların tutum puanları daha düşük bulunmuştur.

Sınıf öğretmen adaylarının tutumları ile anne eğitim durumları arasında ise anneleri lise mezunu olan Sınıf öğretmen adaylarının diğer mezuniyet durumlarına göre daha olumlu tutum sahibi oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim durumu ilkökul seviyesinden yüksek olan annelerin çocuklarının meslek seçimlerinde daha olumlu tutum geliştirmelerinde yardımcı olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Tekerek ve Polat (2011), anne eğitim durumu ile tutumlar arasındaki farkı incelediği araştırmasında anneleri ilkokul mezunu olan adayların diğerlerine göre daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.1.10. Onuncu Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Baba Eğitim Durumu)

Baba eğitim durumlarının öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin etkisi incelendiğinde, Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik tutumları ile baba eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu farklılık, babaları üniversite mezunu olan öğretmen adaylarının diğerlerine göre daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucu ortaya koymuştur. Adayların babalarının eğitim durumunun üst kademede olması adaylar için bir avantaj sağlamıştır ve tutumları olumlu yönde gelişmiştir. Bu araştırmanın aksine Baykara-Pehlivan (2008) araştırmasında babaları okur-yazar olan adayların diğerlerine göre daha az tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Sınıf öğretmen adaylarının baba eğitim durumları ile mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Serin vd. (2004), Aysu (2007), Derman (2007), Doğan ve Çoban (2009), İlder (2009), Köğçe, Aydın ve Yıldız (2010), Tekerek ve Polat (2011), Afacan ve Kartal (2012), İlğan, Sevinç ve Arı (2013), Nakip (2015) ve Doğan-Genç (2016)'in çalışmalarında elde ettiği sonuçlarda da araştırma sonucunda olduğu gibi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile baba eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

5.1.11. Onbirinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Mesleği Seçme Nedeni)

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile öğretmenlik mesleğini seçme nedeni arasındaki farklılığa bakıldığında, hem Fen Bilgisi öğretmen adaylarının hem de Sınıf öğretmen adaylarının tutumlarında mesleklerini seçme nedenlerine ilişkin farklılıklar saptanmıştır. Bu farklılıklar her iki bölüm öğretmen adayları için de meslek seçme nedeni olarak “Hayalimdeki Meslek” seçeneğini belirten adayların daha olumlu tutum sahibi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle öğretmen adayların mesleklerini bilinçli bir şekilde seçtikleri ve mesleğe olan tutumlarının bu yüzden daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Benzer şekilde, Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), Özder, Konedralı ve Zeki (2010), Hacıömeroğlu ve Şahin-Taşkın (2010), Tekerek ve Polat (2011), İlğan, Sevinç ve Arı (2013) ve Doğan-Genç (2016) de kendi çalışmalarında benzer sonuçlar elde etmişlerdir.

5.1.12. Onikinci Alt Amaca İlişkin Sonuç (Tutum-Yaşadığı Yerleşim Birimi)

Öğretmen adaylarının önceden yaşadığı yerleşim biriminin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine etkisi incelendiğinde her iki bölüm (Fen Bilgisi ve Sınıf) öğretmen adayları için anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Benzer şekilde, Serin vd. (2004), Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007), Eş (2010) ve Eraslan ve Çakıcı (2011) da araştırmalarında öğretmen adaylarının tutumları ile yaşadıkları yerleşim yeri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Araştırma sonucu ile ilgili farklı bir sonuç olarak Kesim-Ayarcı (2007), araştırmasında köyde ya da kasabada yaşayan öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının il merkezinde yaşayan adaylara göre daha olumlu olduğu sonucuna ulaşmıştır.

5.2. ÖNERİLER

Öğretmenlik mesleği özveri isteyen, yıpratıcı ve zor bir meslektir. Toplumumuzda son zamanlarda oluşan “Hiç olmazsa öğretmen olsun” düşüncesi, hem öğretmenlik mesleğinin değerini düşürmekte hem de isteksiz, mesleğe yeteneği olmayan öğrencilerin baskıyla öğretmen olmalarına sebep olmaktadır. Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları yüksek olan ve öğretmenlik mesleğine yatkın kişisel özelliklere sahip olan bireyler yetiştirildiğinde hem daha kaliteli bir eğitim sağlanmış olacak hem de bireylerin kendini gerçekleştirme seviyeleri ve iş doyumları artacaktır.

Araştırmadan elde edilen bulgulardan ve tartışmalardan hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

- Yükseköğretime geçmeden önce öğrencilerin ortaöğretimde mesleki rehberlik ve tanıtım-yönlendirme faaliyetlerine daha fazla önem verilmelidir. Öğretmenlik mesleğine ilişkin kişisel özellikleri en uygun olan adayların veli-okul işbirliği ile mesleğe yöneltilerek öğretmenliğe yetenekli ve istekli bireyler yetişmesi sağlanabilir.
- Yükseköğretime geçiş aşamasında öğrencilere sadece yazılı sınavlar yapmak yerine bunun yanında uzmanlardan oluşan bir komisyon kurularak psikolojik kişisel özellikleri belirleyici ölçekler hazırlanıp uygulanabilir. Mesleğe uygun özelliklere sahip olmayan öğrencilerin daha uygun bir mesleğe yöneltilmesi sağlanabilir.
- Eğitim Fakülteleri'nin birçoğunda öğretmen adayları öğretmenlik deneyimi yaşayacağı okullarla ya son sınıfta ya da 3. Sınıfın son döneminde buluşmaktadırlar. Eğitim Fakülteleri'nde adaylar 1.sınıftan itibaren kademeli olarak öğretmenlik deneyimi için uygun kademelerde farklı okullara gönderilebilir. Böyle bir uygulama ile öğretmen adayları hem yolun başında iken mesleğiyle tanışmış hem de mezun olduğunda alan bilgisi ve uygulama konusunda daha donanımlı bireyler haline gelebilir.
- Kız öğrencilerin erkeklere göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları araştırmada elde edilen bulgular arasındadır. Buradan hareketle erkek öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını arttırıcı ve olumsuz yönlerini giderici bir takım etkinlikler tasarlanabilir.
- Bu araştırmaya paralel olarak diğer üniversitelerle veya farklı bölümlerle karşılaştırılarak araştırma daha da kapsamlı hale getirilebilir. Aynı coğrafi bölgede yer alan farklı Eğitim Fakülteleri'nin genel portfolyosu çıkarılabilir.
- Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının altında yatan nedenler görüşme gibi nitel araştırma yöntemleri ile desteklenebilir. Görüşmeler sonucunda öğretmen adaylarının tutumlarını etkileyen faktörler belirlenebilir, beklentileri ortaya çıkarılabilir. Böylelikle daha derinlemesine bir çalışma yapılabilir.
- Öğrencilerin beklentileri doğrultusunda daha geniş çaplı araştırmalar sayesinde Eğitim Fakülteleri'nin öğretim programları yeniden düzenlenebilir ve güncellenebilir.

KAYNAKÇA

- Abazaoğlu, İ., Yıldırım, O. ve Yıldızhan, Y. (2014). Türkiye’de öğretmen profili. *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1-20.
- Akpınar, E., Yıldız, E. ve Ergin, Ö. (2006). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 56-62.
- Aksoy, M. E. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Gaziosmanpaşa Üniversitesi örneği). *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, (2), 197-212.
- Aysu, B. (2007). *Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Başbay M., Ünver, G. ve Bümen, N. T. (2009). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: Boylamsal bir çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15(59), 345-366.
- Başkan, G. A. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 16-25.
- Baykara-Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D. ve Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Budak, S. (2005). *Psikoloji Sözlüğü*. Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat Üniversitesi örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 13-24
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*.

- Büyüköztürk, Ş. (2009). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı: İstatistik, Araştırma Deseni, SPSS uygulamaları ve yorum (9. baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Camadan, F. ve Duysak, A. (2010). Farklı programlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması: Rize Üniversitesi örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,(1), 30-41.
- Celep, C. (2005). *Meslek Olarak Öğretmenlik*. (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ceyhan, S. (2014). *Sınıf öğretmeni adaylarının yeterlik alguları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Doğu Anadolu Bölgesi)*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Çapa, Y. ve Çil, N. (2000). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,18.69-73.
- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çetinkaya, R. (2007). *Türkçe öğretmeni adaylarının yeterlilik alguları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dağ, E. (2010). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörler arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Derman, A. (2007). *Kimya öğretmeni adaylarının öz yeterlik alguları ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 34(153), 157-168.

- Doğan-Genç, K. (2016). *Eğitim Fakóltesi ve Fen Edebiyat Fakóltesi 'nde okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Kocaeli örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuşoğlu, M. C., Yanık, C. ve Akkoyunlu, B. (2009). Türk ve Azeri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 36(36), 76-86.
- Eraslan, L. ve Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(2), 427-438.
- Ertürk, S. (1972). Eğitimde Program Geliştirme. Hacettepe Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Eş, Ü. (2010). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğe.
- Gökçe, F. ve Sezer, G. O. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları (Uludağ Üniversitesi örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 25(1), 1-23.
- Gölsoy, F. (2010). *Marmara Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Fizik Öğretmenliği öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hacıömeroğlu, G. ve şahin-Taşkın, Ç. (2010). Fen Bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları (OFMA) eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 11(1), 77-90.
- İlđan, A., Sevinç, Ö. S. ve Arı, E. (2013). Pedagojik formasyon programı öğretmen adaylarının mesleki tutum ve çağdaş öğretmen algıları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, 32(2), 175-195.

- İlter, İ. (2009). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal T. ve Afacan Ö. (2012). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 76-96.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 1-13.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (Post-Hoc) teknikleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 51-64.
- Kesin-Ayarcı, R. (2007). *Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı ilgi, tutum ve beklenti düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kılıç, D. ve Bektaş, F. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (18), 15-25.
- Kızıltepe, Z. (2002). İyi ve etkili öğretmen. *Eğitim ve Bilim*, 27(126), 10-14.
- Köğçe, D., Aydın, M. ve Yıldız, C. (2010). Birinci ve dördüncü sınıf matematik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine karşı tutumları. *Educational Research Association The International Journal of Research in Teacher Education*, 2(1), 2-18.
- Küçükahmet, L. (2005). 2006-2007 öğretim yılında uygulanmaya başlanan öğretmen yetiştirme lisans programlarının değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 203-218.
- Milli Eğitim Temel Kanunu, (1973). *1739 Sayılı Kanun. Madde 43*.
- Mustan, T. (2002). Dünyada ve Türkiye’de öğretmen yetiştirmede yeni yaklaşımlar. *Eğitim Yönetimi*, 8(1), 115-127.

- Nakip, C. (2015). *Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Ömür, Y. E. ve Sezgin-Nartgün, Ş. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile güdülenme düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitimde Politika Analizi Dergisi*, 2(2), 41-55.
- Özder, H., Konedraı, G. ve Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(2), 253-275.
- Özkan, H. H. (2012). Öğretmenlik formasyon programındaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 29-48.
- Pektaş, M. ve Kamer, T. S. (2011). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 829-850.
- Saylan, N. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Serin, O., Serin, U., Saracaloğlu, S. A. ve Kesercioğlu, T. (2004). Fen grubu öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 121-136.
- Serper, Ö. (2000). *Uygulamalı İstatistik II* (4. Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Sünbül, A. M. (1996). Öğretmen Niteliği ve Öğretimdeki Roller. *Eğitim Yönelimi Dergisi*, 2(1), 597-607.
- Şişman, M. ve Acat, M. B. (2003). Öğretmenlik Uygulaması Çalışmalarının Öğretmenlik Mesleğinin Algılanmasındaki Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 235-250.
- Şişman, M. (2007). *Eğitim Bilimine Giriş*. (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Tanrıoğen, A. (1997). Buca Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 55-58.

- Tekerek, M. ve Polat, S. (2011 22-24 Eylül).*Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları*. 5th International Computer&Instructional Technologies Symposium'da sunulmuştur, Elazığ.
- Terzi, A. R. ve Tezci, E. (2007). Necatibey Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, (52), 593-614.
- Tunçeli, H. İ. (2013). Öğretmen adaylarının iletişim becerileri ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Sakarya Üniversitesi örneği). *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*,3(3), 51-58.
- Ural, A. ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve Spss İle Veri Analizi*. (2.Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Uca, M. A. (2015). *Eğitim Fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile hoşgörü değerine sahip olma düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 12(1), 109-127.
- Üstüner, M. (2004). Geçmişten günümüze Türk Eğitim Sisteminde öğretmen yetiştirme ve günümüz sorunları. Bildiri Özeti.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2014). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (4. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yılmaz, İ. (2015). *Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

EKLER

EK 1. Kişisel Bilgi Formu

Sevgili Öğretmen Adayları

Bu çalışma Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenim görmekte olan Fen Bilgisi Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılmaktadır. Sorulara vereceğiniz içten ve samimi cevaplar için şimdiden teşekkürler.

Doç. Dr. Erol Eroğlu

Yakup ÖZKAN

Danışman

Yüksek Lisans

A.KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Bu bölümde siz öğretmen adayları ile ilgili kişisel bilgiler yer almaktadır. Size en uygun olan seçeneğin kutucuğunu işaretleyerek cevaplandırınız.

1. Cinsiyetiniz

Erkek

Kadın

2. Yaşınız Aralığınız

18-20

21-23

24-26

27+

3. Öğrenim Görmekte Olduğunuz Bölüm

Fen Bilgisi Öğr.

Sınıf Öğr.

Diğer

4. Sınıfınız

1.Sınıf

2.Sınıf

3.Sınıf

4.Sınıf

5. Okuduğunuz Bölümü Tercih Sıranız

1-5

6-10

11-15

16+

6. Ağırlıklı Not Ortalamanız (GANO)

.....

7. Mezun Olduğunuz Lise Türü

Genel/Anadolu Lise Öğretmen Lisesi Diğer

8. Ailenizde ya da Yakın Çevrenizde Öğretmen Var Mı?

Var Yok

9. Ailenizin Gelir Düzeyi

800-1500 TL 1501-2000 TL 2001-3000 TL
 3001-4000 TL 4001+

10. Annenizin Öğrenim Durumu

İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Hiçbiri

11. Babanızın Öğrenim Durumu

ilkokul Ortaokul Lise Üniversite Hiçbiri

12. Öğretmenlik Mesleğini Seçme Nedeniniz

Hayalimdeki Meslek Açıkta Kalmamak Saygınlık
 Aile Baskısı Diğer(.....)

13. Üniversiteye Başlamadan Önceki Yerleşim Yeriniz

Köy İlçe Merkezi İl Merkezi

EK 2. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ)

B. Bu bölümde siz öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarınız belirtilmektedir. Size en yakın gelen kısmı işaretleyiniz.

		Tamamen Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Orta Düzeyde Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Öğretmen olma düşüncesi bile bana cazip geliyor.	()	()	()	()	()
2	Öğretmenlik mesleği bana sıkıcı geliyor.	()	()	()	()	()
3	Öğretmen olmayı kendime yakıştırıyorum.	()	()	()	()	()
4	Tekrar bir meslek tercihinde bulunmam söz konusu olsa yine öğretmenliği seçerdim.	()	()	()	()	()
5	Öğretmenliğin bana göre bir meslek olmadığını düşünüyorum.	()	()	()	()	()
6	Öğretmenliğin yaşam tarzıma uygun olmadığını düşünüyorum.	()	()	()	()	()
7	Öğretmenliğin kişiliğime uygun olmadığını düşünüyorum.	()	()	()	()	()
8	Öğretmenlik mesleğini seçtiğime pişman oluyorum.	()	()	()	()	()
9	Öğretmenlikte başarılı olacağıma inanıyorum.	()	()	()	()	()
10	Öğretmenlik mesleğiyle ilgili olan bu bölümü seçmiş olmaktan hoşnutum.	()	()	()	()	()
11	Öğretmenlik mesleğinde karşılaştığım zorlukları aşabileceğime inanıyorum.	()	()	()	()	()
12	Zor şartlar altında dahi öğretmenlik yapmak isterim.	()	()	()	()	()
13	Öğretmenlik mesleğinin gereklilikleri konusunda kendime güveniyorum.	()	()	()	()	()
14	Öğretmenliğe ilişkin özel bir yeteneğim olduğu kanısındayım.	()	()	()	()	()

15	Öğretmenliğin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	()	()	()	()	()
16	Öğretmenliğin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum.	()	()	()	()	()
17	Öğretmenliği profesyonel bir biçimde yürütebileceğime inanıyorum.	()	()	()	()	()
18	İnsanlara bilmedikleri bir şeyleri öğretecek olma düşüncesi beni mutlu ediyor.	()	()	()	()	()
19	Öğretmenlik yapan insanlara sempati duyarım.	()	()	()	()	()
20	Öğretmen olacağımı düşünmek beni korkutuyor.	()	()	()	()	()
21	Bir meslek tercih etme durumunda olanlara öğretmenliği tavsiye etmem.	()	()	()	()	()
22	Öğretmen olduğumda yapabileceğim çok şey olduğunu düşünüyorum.	()	()	()	()	()
23	Öğretmenliğin çalışma koşulları bana çekici geliyor.	()	()	()	()	()
24	Öğretmenlik meslek bilgisi derslerinde başarılı olmayı önemserim.	()	()	()	()	()
25	Öğretmenlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım.	()	()	()	()	()
26	Eğitim, öğrenme, öğretme ve öğretmenlik konularında tartışır, konuşurum.	()	()	()	()	()
27	Bilgili ve yeterli bir öğretmen olacağımı düşünüyorum.	()	()	()	()	()
28	Öğretmenliğin toplumda bana saygınlık kazandıracığına inanıyorum.	()	()	()	()	()
29	Halen okumakta olduğum öğretmenlik programını bilerek ve isteyerek seçtim.	()	()	()	()	()
30	Öğretmenlik mesleğinin bana sıkıntılar yaşatmasından endişe duyuyorum.	()	()	()	()	()
31	Öğretmenlik yaparak vereceğim eğitim aracılığıyla insanların yaşamına yön vermeyi gurur verici buluyorum.	()	()	()	()	()

32	Eğitim, öğrenme, öğretme, öğretmenlik konularında konuşmaktan hoşlanmam.	()	()	()	()	()
33	Öğretmen olduğumda çevre tarafından bana yeterli değerin verileceğine inanıyorum.	()	()	()	()	()
34	Öğretmenlik mesleğinin devamlılığı bana güven veriyor.	()	()	()	()	()

EK 3. Ölçek Kullanım İzni

- **Yakup Özkan** <yakup_ozkan@yahoo.com.tr>
Kime mehmet.ustuner@inonu.edu.tr

Eki 17 saat 11:12 AM ★

Sayın Hocam.

Ben Yakup Özkan. Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Fen Bilgisi Eğitimi Yüksek Lisans öğrencisiyim. Şu an tez aşamasındayım. Tez konum "Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Öğretim Gören Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları"dır. Geliştirmiş olduğunuz 'Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'ni izninizle tezimde kullanmak istiyorum. İlginiz için şimdiden teşekkürler. İyi çalışmalar.

- **MEHMET ÜSTÜNER** <mehmet.ustuner@inonu.edu.tr>
Kime Yakup Özkan

Eki 17 saat 1:16 PM ★

Sevgili ÖZKAN; bahsi geçen ölçeği (Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeği) yapacağın çalışmada kullanmanda tarafımdan bir sakınca görülmemektedir, kullanabilirsin. Çalışmalarında başarılar dilerim. Hoşçakal

Gönderen: Yakup Özkan <yakup_ozkan@yahoo.com.tr>
Gönderildi: 16 Ekim 2016 Pazar 20:12:00
Kime: MEHMET ÜSTÜNER
Konu: Tutum Ölçeği

› Esas mesajı göster

2 Ek | Tümünü görüntüle | Tümünü indir ▼

TUTUM_Ö...doc MEHMET_...pdf

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Yakup ÖZKAN

Doğum Yeri ve Tarihi: Karatay/05.08.1993

Eğitim Durumu

Lise: Konya Cihanbeyli Lisesi (2006-2010)

Lisans: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilgisi Öğretmenliği (2010-2014)

Yüksek Lisans: Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Fen Bilgisi Eğitimi (2014-2017)

Yüksek Lisans Tez Konusu: Eğitim Fakültesi'nde Öğrenim Gören Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

Yabancı Dil: İngilizce

İş Deneyimi: Süper Bilim Eğitim ve Organizasyon'da Eğitimlik (2014-2017)

E-Posta Adresi: yakup_ozkan@yahoo.com.tr

Tarih: 06.12.2016

 Turnitin Orijinallik Raporu

Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının
Öğretmenlik Mesleğine Yönelik
Tutumlarının İncelenmesi Yakup Özkan
tarafından

Yakup_Tez (FBÖ_YL_Tez) den

Benzerlik Endeksi %23	Kaynağa göre Benzerlik İnternet Sources: %21 Yayımlar: %17 Öğrenci Ödevleri: %10

10-Ara-2016 13:22 EET' de işleme
kodu

NUMARA: 751034927
Kelime Sayısı: 20688

kaynaklar:

- 1 1% match (24-May-2013 tarihli internet)
<http://www.pegem.net/dosyalar/dokuman/1753-20110604161619-5-tamam.pdf>
- 2 1% match (20-May-2016 tarihli öğrenci ödevleri)
[Submitted to Marmara University on 2016-05-20](#)
- 3 1% match (09-Tem-2016 tarihli internet)
http://www.academia.edu/3125257/2007-2011_y%C4%B1llar%C4%B1_aras%C4%B1nda_e%C4%9Fitim_teknolojsi_ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%C4%B1ndaki_e%C4%9Ffilim
- 4 1% match (13-Ağu-2015 tarihli internet)
http://www.researchgate.net/profile/Mustafa_Kale/publication/258933892_retmen_Adaylarnn_retmenlik_Uygulamas_Dersinde_Karlatlk
- 5 1% match (20-May-2015 tarihli internet)
<http://www.tebd.gazi.edu.tr/index.php/tebd/article/viewFile/339/321>
- 6 1% match (06-Haz-2016 tarihli internet)
<http://usos2016.com/bildiriler>
- 7 < 1% match (29-Şub-2016 tarihli internet)
http://www.researchjournal.com/Makaleler/673301647_25%20Kerim%20Karabacak%202015.04.09.pdf
- 8 < 1% match (21-Mar-2015 tarihli internet)
<http://eiercongress.org/pdf/EJERCongress2014-BildirKitabi.pdf>
- 9 < 1% match (14-Oca-2016 tarihli internet)
http://www.researchjournal.com/Makaleler/780586735_1%20Aylin%20c3%87elen.pdf
- 10 < 1% match (03-Oca-2013 tarihli internet)
<http://sosyalbilimler.erzincan.edu.tr/userfiles/file/tez%20oneri.doc>
- 11 < 1% match (14-Tem-2016 tarihli internet)
https://prezi.com/hn6kb_rwz75-/ogretmen-adaylarinin-ogretme-ogrenme-anlayislari-ve-ogretme/
- 12 < 1% match (26-Tem-2016 tarihli internet)
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/aij/article/view/1064000034/0>
- 13 < 1% match (21-May-2015 tarihli internet)
<http://esefdergi.gazi.edu.tr/makaleler/315.pdf>
- 14 < 1% match (21-Haz-2015 tarihli internet)
http://www.newwsa.com/download/gecici_makale_dosyalar/NWSA-4562-1-9.pdf
- 15 < 1% match (20-May-2015 tarihli internet)
<http://www.iret.org/FileUpload/ks281142/File/jret2012.2ctamami.pdf>
- 16 < 1% match (29-May-2013 tarihli internet)
<http://egitim.cu.edu.tr/efdergi/download/2011.3.40.392.pdf>
- 17 < 1% match (10-Şub-2016 tarihli internet)
http://sbed.ahievran.edu.tr/makaleler/kdnh6n_tammetin.pdf
- 18 < 1% match (11-Haz-2015 tarihli internet)

Doc. Dr. Erol EROĞLU

